

הצעת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (תיקון), התשס"ה-2005

[מס' מ/173; "דברי הכנסת", חוב' ל', עמ' ; נספחות.]

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר חמי דורון:

רבותי, אנחנו עוברים לדיון בהצעת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (תיקון).
נוסף על ההסתייגויות הקיימות, יש לנו לוח תיקונים להסתייגויות. חבר הכנסת גאלב מג'אדלה,
בבקשה להציג את החוק.

גאלב מג'אדלה (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, מכובדי חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפניכם לקריאה
שנייה ושלישית את הצעת חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (תיקון), התשס"ה-2005.
בחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003, הוגבלה, במהלך תקופת תוקפה,
האפשרות להעניק לתושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה אזרחות לפי חוק האזרחות.

הצעת החוק המונחת בפניכם מרחיבה את הסייגים ביחס לאוכלוסיות, אשר על-פי הערכת
גורמי הביטחון הן בעלות פוטנציאל לסיכון ביטחוני מופחת, וזאת כדי להשיג את מטרתה של הוראת
השעה מחד גיסא, אך להבטיח כי מטרה זו תושג באופן מידתי יותר, ומאריכה את תוקפה של הוראת
השעה עד יום ב' בניסן התשס"ו, 31 במרס 2006.

אדוני היושב-ראש, לא סוד הוא כי הוראת השעה הזאת עברה שישה דיונים בוועדת הפנים,
נשמעו כל הגופים והמשרדים השונים, היתה מעורבות פעילה של שרת המשפטים, חברת הכנסת
ציפי לבני, היועץ המשפטי לממשלה, והוזמן לוועדה גם ראש השב"כ. גורמי הביטחון ונציגי הממשלה
טענו מלכתחילה שתכליתו של החוק ביטחונית.

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

טענו ושיקרו. ראש הממשלה אמר אחרת, שזה חוק דמוקרטי.

גאלב מג'אדלה (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

חבר הכנסת זחאלקה, עכשיו אני אומר את מה שאני אומר.

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

גם אני אומר את מה שאני אומר.

גאלב מג'אדלה (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אתה תעלה בהסתייגויות ותגיד מה הם אמרו. לאורך כל הדיונים - היו שישה דיונים - נאמר שתכליתו של החוק ביטחונית, ואף-על-פי-כן ניסינו לעשות הקלות וסייגים בצד האזרחי, בזכויות הסוציאליות, בנושא הילדים ובנושא מעמד שר הפנים. עשינו כמיטב יכולתנו כוועדה במשאים ומתנים שניהלנו עם גורמי הממשלה השונים, בראשם שרת המשפטים. הצלחנו באופן חלקי, וההישגים שלנו התמקדו, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בנושא ילדים מגיל אפס עד 14. היו הישגים גם בגילים 14 עד 18, אבל היו יותר הישגים בגילים אפס עד 14.

החזרנו לשר הפנים את מעמדו, אחרי שבהצעת החוק המקורית היה לו מעמד יותר משפיע. אני תקווה שבעתיד ישרור שלום, שהוא המענה האמיתי, לדעתי, ולא שום הצעת חוק אחרת, כדי שלא נצטרך להאריך הוראת שעה כזאת או אחרת. אדוני היושב-ראש, היו הסתייגויות של חברי הוועדה, ואני אומר בנימה אישית שבעניין הזה עמדתי בהתלבטות קשה בין היותי יושב-ראש הוועדה ומילאתי את חובתי כחבר קואליציה שעומד בראשות ועדה לבין דעתי ותחושותי בעניין הוראת השעה. למען הגילוי הנאות אני אומר, שבוועדה הצבעתי נגד, ואני מתכוון להצביע נגד גם במליאה, אבל את חובתי כיושב-ראש ועדה מילאתי כלפי הממשלה וכלפי הכנסת. תודה רבה.

היו"ר חמי דורון:

תודה רבה לחבר הכנסת גאלב מג'אדלה. יש לנו מספר רב של מסתייגים. ההסתייגות הראשונה היא לשם החוק. חברי הכנסת מוחמד ברכה, עסאם מח'ול ואחמד טיבי, להלן קבוצת חד"ש-תע"ל, מי מביניכם רוצה לדבר, או כולכם? חבר הכנסת עסאם מח'ול, היות שאתה היחיד שנוכח כאן כרגע, אני מציע שתעלה. חברי הכנסת, יש מספר רב של הסתייגויות, ולכן אני מציע שנקבץ אותן וכל אחד ידבר עשר דקות. אני מציע שיהיו עשר דקות מקסימום לכל הסתייגות. בבקשה, אדוני.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אני מציע רבע שעה, כי ההסתייגויות הן הסתייגויות אמיתיות. אני אנסה לצמצם.

היו"ר חמי דורון:

אני מודה לך. בבקשה, ראשון המסתייגים.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זהו עוד חוק חסר בושה ומקומם שמגיע היום לשולחן הכנסת להצבעה, וזהו שלב נוסף בהידרדרות במדרון מהדמוקרטיה אל הפאשיזם ואל הגזענות.

אני יודע שחברי כנסת לפעמים מגלים רגישות למלים האלה, אבל כנראה גם הרגישות הזאת, הרגישות האמיתית שהיתה צריכה לבוא לידי ביטוי בבית הזה, הולכת ונעלמת. יש מתקפה ודהירה לחסל כל חלקה טובה, כל אופציה לזכויות אדם שמבצבצת מתוך מדיניות הכיבוש, מדיניות ההשפלה ומדיניות הפגיעה בעם הפלסטיני, רק על בסיס שייכות האדם לעם מסוים ולזה קוראים גזענות.

החוק הזה הוא חוק הדמוגרפיה. בעצם הוא אפילו לא חוק הדמוגרפיה, אלא חוק שמנסה להכשיר את השרץ אחרי שלוש-ארבע שנים שבהן הונהגה כאן, לא על-פי חוק אלא על-פי מדיניות ממשלה, מדיניות דמוגרפית שקבעה מי יכול להיכנס ומי יכול לשהות במדינת ישראל ובגבולותיה על-פי קריטריון דמוגרפי. מדיניות שקבעה מי יכול להצטרף למשפחתו ומי צריך להיקרע ממשפחתו על-פי עמדה דמוגרפית, על-פי עמדה גזענית ועל-פי שייכות לאומית של האדם שמדובר בו.

הצעת החוק הזאת באה להכניס אל החוק, לעגן בחוק, את המדיניות שנקבעה ואז נאמרה בגאווה, שזאת מדיניות שבאה להגן על המאזן הדמוגרפי במדינת ישראל, תוך הפצת שקרים לגבי מספר האנשים והנשים והילדים שכתוצאה מנישואין של פלסטיני או פלסטינית עם פלסטיני או פלסטינית אזרח מדינת ישראל, הם קיבלו אזרחות או קיבלו זכות לישיבת קבע במדינת ישראל.

אני לא אכנס לפרטים האלה, אבל אני רוצה להגיד שכל הטענה שעומדת מאחורי החוק הזה כאילו הוא חוק ביטחוני, היא טענת שקר וכזב. יש כאן ניסיון נלוז להשתמש בכאבם של אנשים שנפגעו במדינת ישראל במשך ארבע השנים האחרונות בגלל מדיניות הכיבוש, בגלל מדיניות ההתכחשות לזכויות העם הפלסטיני, שהביאה לאינתיפאדה והובילה לפיגועים למיניהם, כשיש לנו עמדה חד-משמעית שאנחנו מתנגדים לפגיעה בחפים מפשע, באזרחים במדינת ישראל, אבל כל זה לא שייך, זה לא רלוונטי. מה שעומד על הפרק היום - שאלה אידיאולוגית, שאלה דמוגרפית, אמירה דמוגרפית, אחרי שהשיח הדמוגרפי, השיח הכהניסטי בעצם, שולט היום לא רק בשולי החברה הישראלית, בשולי הימין הסהרורי, אלא הוא בלב לבו של השלטון במדינת ישראל.

זהו חוק כהניסטי, זהו חוק של ניצחון הכהניזם במדינת ישראל, ואנחנו מביאים את זה. ואם לפני 20 שנה חוקק חוק שמוציא את הכהניזם אל מחוץ לחוק, היום הכהניזם קובע את החוק במדינת ישראל וקובע את ההתפתחות ואת פניה של החברה הזאת.

ואני אומר שהטענה השקרית הזאת, שמסתתרים מאחוריה אנשים שהיו אמורים לכבד את מעמדם, כמו ראש הממשלה - לפחות ראש הממשלה, אני צריך לומר עליו מלה אחת טובה, הוא בא ואמר שהחוק הזה הוא דמוגרפי, הוא בא ואמר שכאן עומדת השאלה הדמוגרפית - אז מה מביאים לנו חוק ואומרים לנו שיש כאן שאלה ביטחונית, וכל-כולו בנוי כאילו יש כאן שאלה ביטחונית.

אני אשאל את זה אחרת. הגיע לוועדת הפנים ראש השב"כ, עם מצגת ועם הסברים ועם מספרים, ומה שלא תרצו. מה הוא הציג? על-פי הצגת הדברים שלו, דווקא בשנים שלא היה בהן איחוד משפחות, שהדלתות היו סגורות לגמרי, אטומות, על-ידי מדיניות של הממשלה, של שר הפנים - של אלי ישי בזמנו, שהתחיל את זה, והמשיכו בה - דווקא בשנים האלה שהכול היה אטום, היתה עלייה בפיגועים.

אבל עוד דבר - מהנתונים שהביא ראש השב"כ מתברר, שבהשוואה בין שנת 2005 לבין שנת 2004 או 2003, חלה ירידה אולי מ-45% או 47% של נפגעים כתוצאה מפעילות נשים מתחת לגיל 25, למשל, כפי שמביאים את זה בחוק - חלה ירידה מ-47% ל-2% ב-2005, וכמעט בכל קבוצה שמדבר עליה החוק, נראה שיש ירידה ב-2005. אז למה כשיש ירידה בפיגועים אתם מביאים את החוק הזה ולמה כשאתם מנהלים את המדיניות הזאת יש עלייה בפיגועים?

אז מה הקשר? איך מתחברים הדברים? איך אתם משכנעים את התושבים שיושבים היום בבית ושומעים אותנו, שזה חוק ביטחוני באמת? איך?

דבר נוסף - אנחנו רצינו להקשות על ראש השב"כ, שהביא והראה כמה הרוגים היו כתוצאה מאיזה פיגוע שהשתתפה בו אשה מתחת לגיל 25, או גבר מתחת לגיל 35. אנחנו שאלנו: אולי באותו היגיון תסביר לנו כמה אנשים, כמה הרוגים היו כתוצאה מפיגועים שגלגלו אותם וביצעו אותם משת"פים? משת"פים - משתפי פעולה עם הכיבוש, פלסטינים ששיתפו פעולה עם הכיבוש, והיו זרועי הימנית או זרועי הארוכה בתוך העם הפלסטיני.

אז הוא סירב לענות, הוא אמר: על שאלה כזאת אני לא אענה. אנחנו נענה אם הוא לא יענה. אנחנו נענה, ואנחנו נגיד שעשרות ישראלים נהרגו, נרצחו, כתוצאה מפיגועים שגלגלו אותם משתפי פעולה, ואותו ראש שב"כ מחפה עליהם היום ואותו חוק בא לחפות עליהם בהמשך.

אם זה חוק ביטחוני, אז תחליט איך אתה מגביל את כניסתם של המשת"פים ואת קבלתם כאזרחים. הוא לא מגביל. להיפך, הוא מכניס סעיף נוסף בתוך החוק, שאומר שגם משת"פים, בזכות היותם משת"פים, יכולים להיכנס - ואני הגשתי את ההסתייגות מתוך ידיעה שאותם משת"פים בעבר גלגלו והובילו פיגועים שהביאו לרציחתם, להריגתם, למותם, לשפיכת דמם, של עשרות ישראלים.

מי שדואג לדמם של הישראלים - שייתן תשובה. שייתן תשובה לקורבנות, למשפחות של קורבנות האוטובוס בחיפה, שייתן תשובה לקורבנות אוטובוסים אחרים שגלגלו אותם משת"פים.

החוק הזה הוא לא חוק ביטחוני. החוק הזה קובע דבר אומלל, חוק גזעני, וחוק גזעני שקובע שגם השר - אין לו שיקול דעת - המדינה הזאת מוותרת על שיקול דעת, מוותרת על דעת בכלל. היא מחליטה להיות מדינה מטורפת עם החוק הזה.

החוק הזה קובע שמי שאין לו זכות, גם למרות כל הסעיפים שנותנים איזה פתח בחוק הזה - זה פלסטיני שיש לו אבא, או אח, או בן, או בן-זוג, או קרוב משפחה, שעלול, שקשור באיזו צורה למישהו שהיה סיכון ביטחוני - ולפי ההגדרות של מדינת ישראל, של אותו היגיון של הממשלה הזאת, מתוך 5 מיליוני פלסטינים, כמה פלסטינים אין להם קרוב משפחה, או שנרצח, שנהרג, או שפוצץ ביתו, או שאין לו קרוב משפחה שהוא אסיר ואין לו מישהו שהוא מבוקש, ואין לו מישהו שמוחשד, ואין לו מישהו ששלטונות ישראל חושדים שהוא עלול - - -

במובן הזה, החוק הזה בא להגיד שהעם הפלסטיני כעם, האדם הפלסטיני כפלסטיני, הוא לא יכול לקבל שום דבר מהאופציות האלה שכביכול החוק הזה - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

כמה זמן אתה צריך? אתה בדרך לסיים.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

כן, שלוש דקות.

היו"ר ראובן ריבלין:

שלוש דקות זה היה הזמן שהוקצב לך מראש. עכשיו כמה אתה צריך עוד? שתיים-שלוש דקות? חבר הכנסת אורון, איך קרה שאין לך הסתייגות?

חיים אורון (מרצ-יחד):

יש, בדף התיקונים.

טלב אלסאנע (רע"ם):

גם לי - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אני רוצה, אדוני, להוסיף עוד דבר. אני אנסה לסיים. אני אומר שזה חוק גורף, שזה חוק שבעצם מוציא אל מחוץ לאפשרות כל פלסטיני, באשר הוא פלסטיני, אבל אני אומר שהחוק הזה בא לא בגלל הפיגועים, לא בגלל הביטחון, אלא בא בגלל הרגיעה.

החוק הזה מובא היום מכיוון שאין פיגועים. כאשר היו פיגועים, האווירה אפשרה לממשלה להוביל את המדיניות שהיא הובילה, בלי חוק. כאשר הממשלה הזאת היתה צריכה לעמוד בפני בג"ץ

ולהסביר את אי-המידתיות ואת האבסורד במדיניות הזאת, אז היא צריכה חוק שיגן עליה, והחוק הזה - אין לו אחיזה במציאות, אין לו אמת - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

הלואי ואתה צודק.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אין לו אמת, אין לו בסיס - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

הלואי ואתה צודק.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

- - חוץ מהבסיס הדמוגרפי, חוץ מהאובססיה הדמוגרפית ששולטת בבית הזה ושולטת בשיח הציבורי בישראל, ומובילים אותה בצורה בוטה, בצורה גזענית ביותר, שמאפשרת גם את החוק הזה, מאפשרת גם את החוק שהצבענו עליו לפני שעה קלה, וגם את החוקים האחרים שפוגעים בדמוקרטיה ומובילים את מדינת ישראל בכל מה שנוגע לזכויות האדם הפלסטיני, למדינה מטורפת, למדינה שלא רוצה להכיר בזכויות אדם, למדינה שחושבת שדמוקרטיה וזכויות אדם ואופציה לחיים ותקווה לשני העמים, היא דבר שצריך להסיר אותו מדרכה ולחסל אותו.

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת מח'ול, לישות הפלסטינית או למדינה שתהיה, אם תהיה, לא תהיה בעיה כזאת, כי בה לא יהיו יהודים. יגרשו את כולם מהאזור.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

מי יגרש אותם?

היו"ר ראובן ריבלין:

היהודים יגרשו אותם. כלומר, יש לנו בעיה מובנית, ואני מסכים שיש לנו כאן דילמה לא פשוטה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אדוני היושב-ראש, אני - - -

הי"ר ראובן ריבלין:

בסך הכול, השמאל אומר שהכול מותר - -

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

לרשות הפלסטינית אין בעיה. - - - נישאר יותר קרובים ליהודים.

הי"ר ראובן ריבלין:

- - כי אנחנו רוצים מדינה יהודית. אתה מבין? מה זו מדינה יהודית? אני רוצה אותך במדינה הזאת.

קריאה:

אם יש שאלה - - -

הי"ר ראובן ריבלין:

אני רוצה אותך. אני לא יכול בלי לשמוע אותך כל שבוע לפחות ארבע פעמים, אף שיש לנו יום אחד שאני מצליח לוותר עליך לפי החלטת ועדת האתיקה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

ויתרנו כבר. זה היה אתמול.

הי"ר ראובן ריבלין:

אתמול לא הייתי פה. אז יכול להיות שלא דיברת.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אל תזכיר לי נשכחות, כי אני מדבר על זה - - -

הי"ר ראובן ריבלין:

אתה רואה שלא אמרתי לך אפילו כלום. אבל הנה, אני רוצה אותך פה. אני רוצה את חבר הכנסת בשארה פה. יכול להיות שאחד מכם רוצה רק אותי פה ואחרים - לא, אבל יש לנו בעיה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

לא. אתה אסלי. אתה בסדר.

היו"ר ראובן ריבלין:

יש לנו בעיה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אתה יהודי-פלסטיני.

היו"ר ראובן ריבלין:

יש לנו בעיה. רבותי, יש לנו בעיה. הבעיה היא גם לפטרוניס וגם לאלה ש - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אבל, אדוני היושב-ראש, מתוך היכרות עם עמדותיך, אני מקווה שאתה לא מתכוון להעמיד אותנו, את חברי הכנסת הערבים שהזכרת - -

היו"ר ראובן ריבלין:

יש פה - - - רבה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

- - במעמד של כובשים במדינת ישראל. אנחנו לא כובשים.

עזמי בשארה (בל"ד):

זה נתון לדין. אל תנסה אותו.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אנחנו לא במעמד של כובשים במדינת ישראל. אילו היינו במעמד של כובשים, היינו מנהלים משא-ומתן לסגת.

עזמי בשארה (בל"ד):

פולשים. פולשים.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

כן, פולשים.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

כן, פולשים.

הי"ר ראובן ריבלין:

יש כאלה - ותשאל את חבר הכנסת טלב אלסאנע - בין השבטים הבדואיים שיאמרו לך: מה פתאום? אלה לא פלסטינים.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

יש חוק.

הי"ר ראובן ריבלין:

אתה צודק.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

יש חוק על פולשים.

הי"ר ראובן ריבלין:

דרך אגב, בחוק הזה יש לפחות התקדמות אחת. היה לנו פה חבר כנסת שהשיא את בנו, וזה ממש חבר כנסת לתפארת, והייתי צריך פשוט לשאול מדוע ומה. יש פה דילמה קשה ביותר שהמצב מביא אותנו - - - אתם יודעים למי אני מתכוון.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אדוני היושב-ראש, בכל זאת, אני רוצה - - -

הי"ר ראובן ריבלין:

עכשיו אני מבין שמגיל מסויים כבר אין מגבלה או - - - חבר הכנסת מג'אדלה, לא?

עזמי בשארה (בל"ד):

יש מגבלה.

חיים אורון (מרצ-יחד):

יש סמכות לשר.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

שזה גיל לא רלוונטי.

היו"ר ראובן ריבלין:

לא צריך להגזים ולומר "לא רלוונטי".

חיים אורון (מרצ-יחד):

אדוני היושב-ראש - - - ?

היו"ר ראובן ריבלין:

לא. בסדר גמור.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

לא. זה דווקא מעניין.

היו"ר ראובן ריבלין:

נא לסיים עכשיו. עוד עשר דקות - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

השאלה האחרונה שאני רוצה להגיד בשני משפטים - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

תשאל את השאלה, אבל אל תשיב את התשובה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

האם בכל זאת החוק הזה הוא צעד קדימה? אולי החוק הזה ייתן פתח לטיפול בכמה מקרים, אבל ברגע שהחוק הזה יעוגן וייחקק הוא ינציח את הבעיה והוא יאפשר למדינת ישראל להכשיר את האבסורד ואת השרץ הבלתי אנושי הזה שנקרא חוק האזרחות.

אנחנו בעד חוק שיגדיר באילו תנאים אדם יכול להיכנס למדינת ישראל, באילו תנאים אדם יכול לשהות במדינת ישראל, באילו תנאים משפחה יכולה להתאחד או לא להתאחד, אבל חוק שנוגע לפלסטינים בלבד - אני חושב שזה דבר שזועק לשמים. לחבר את הסיפור הזה - - -

טלב אלסאנע (רע"ם):

הפתרון הוא להתגייר - - ואז בכוח הזכות - -

היו"ר ראובן ריבלין:

ההיגיון הוא לעשות זאת לגבי כל אזרח זר - - -

חיים אורון (מרצ-יחד):

זה לא החוק.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני יודע שזה לא החוק.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

לחבר את זה לשאלה הביטחונית, זה להקיש דבר מדבר שאי-אפשר להקיש ממנו את זה. זה סתם לעשות זילות לשאלה הביטחונית. זה סתם לעשות זילות לדמם של אלה שנשפך במשך תקופת האינתיפאדה, של ישראלים ושל פלסטינים.

היו"ר ראובן ריבלין:

הבהרת.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אדוני, אני מסיים בזה. זה מזכיר אותו מדען שהלך עם סיפור הפרפר. הוא הלך לחקור את הפרפר. הוא שם אותו על היד ואמר, תעוף, והוא עף. הוא תפס אותו והוריד לו כנף אחת, והוא עף וצנח. הוא הוריד לו את הכנף השנייה ואמר: ברגע שמורידים שתי כנפיים לפרפר, הוא מפסיק לשמוע. כאן הם הפסיקו לשמוע, והם לא טיפלו בשאלה האמיתית, שהיא השאלה הבלתי האנושית, שהיא פרי ידיו של הכיבוש.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה. חבר הכנסת אחמד טיבי, בבקשה.

קריאה:

היו"ר ראובן ריבלין:

אתה עוד לא היית? לא ידעתי. הגעתי עולה חדש.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אדוני היושב-ראש, תגדיר כמה זכות דיבור יש לכל אחד.

היו"ר ראובן ריבלין:

מרגע זה יש לכל אחד חמש דקות.

עזמי בשארה (בל"ד):

זהו? כל ההסתייגויות?

היו"ר ראובן ריבלין:

לא. כל ראש סיעה. מכל סיעה יהיה אחד 10 דקות, וכל השאר 5 דקות, אם הם רשומים כל הסיעה. כך נלך הלאה. זה גם כן עניין של שתיים-שלוש שעות.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

--- הסתייגויות.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני אומר, שבסופו של דבר, צריך להכריע. ההסתייגויות ברורות. הרי אתם רוצים להביע את עמדתכם, ונותנים לכם את זה בצורה ברורה.

עזמי בשארה (בל"ד):

פיליבסטר זה גם - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת בשארה, לך יש עשר דקות - -

עזמי בשארה (בל"ד):

יש ויכוח בקונגרס על פיליבסטר.

היו"ר ראובן ריבלין:

- - ולעומת זאת חבר הכנסת שאני בדרך כלל מקפח הוא חבר הכנסת טיבי ויש לו חמש דקות. גם לחבר הכנסת ברכה יש חמש דקות, כי חבר הכנסת מח'ול לקח את - - -

עזמי בשארה (בל"ד):

- - - אתן חמש דקות - - -

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

אין בעיה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה.

חבר הכנסת טיבי, בבקשה.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

אתה רוצה שנפתח את הנושא הזה?

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אדוני היושב-ראש, האם זה מפתיע שכל הקו הזה לא נמצא בזמן הדיון על החוק החשוב הזה חוץ מחבר הכנסת אהוד יתום.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

שלא תקלקל להם את הראש.

אהוד יתום (הליכוד):

מי לא נמצא?

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

כל האגף הזה. כל התומכים בחוק, לרבות הממשלה, אגף הימין - - -

גדעון סער (הליכוד):

גם האופוזיציה תמכה - - -

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

האנשים האלה יבואו כמו אוטומטים, כשהפעמון יצלצל.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

אתה מתכוון לומר שמישהו מתבייש?

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

לא. חבר הכנסת ברכה, אני לא חושב שהם מתביישים.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

אל תיסחף.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

פשוט לא.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

הגזמתם.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

פשוט לא. אנשים, כמו אוטומט, מגיעים רק להצבעה, כי מה יש להם לומר על החוק הזה בעצם? הרי מה החוק אומר? במדינת ישראל יש מעל מיליון אזרחים ערבים, והם אזרחי מדינת ישראל. בזמנו הביא אותו להחלטת ממשלה שר הפנים דאז, אלי ישי, שאמר: "החלטת הממשלה שמה קץ לזכות השיבה", וזה ציטוט. לאחר מכן, התחיל גלגול של טיעונים ביטחוניים. למרות זה השר המקשר דאז, גדעון עזרא, כאן מעל הדוכן, אמר שהחוק הזה הוא חוק דמוגרפי נגד זכות השיבה. בוועדת הפנים, נדמה לי במושב הקודם, ראש השב"כ דיכטר בא והציג, לדעתי, אותה מצגת שהציג לכם בוועדת הפנים דיסקין עם נתונים שנראים - כשחברי כנסת רואים ראש שב"כ מציג את הדברים האלה, זה בטח מרשים אותם.

גאלב מג'אדלה (העבודה - מימד - עם אחד):

מפחיד.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

מאוד מפחיד. ודאי מפחיד. כל מקרה שהוא מציג - - -

גדעון סער (הליכוד):

הפיגועים - - - לא מפחיד אותך? על זה הוא דיבר.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

מה הקשר בין פיגועים לבין מניעת נישואים באופן מעשי?

גדעון סער (הליכוד):

זה בדיוק הקשר.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

לא. זה טיעון שקרי.

אהוד יתום (הליכוד):

- - -

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

זה טיעון שקרי ומטעה אפילו באופן מספרי - א. זו מניפולציה של מספרים; ב. על מנת שהציבור ידע שמטעים, מה היה לפני התיקון הזה? היה במשרד הפנים מה שקרוי: הליך מדורג. מה זה הליך מדורג? הליך מדורג נמשך חמש שנים. זה שבעת מדורי גיהנום לערבים שרוצים לעשות איחוד משפחות. בהתחלה היו מבקשים אישור נישואים. אחר כך החמירו. אחר כך היו מבקשים הוכחה להיריון. אחר כך היו מבקשים אולטרה-סאונד של היריון. לפני זה היו מבקשים תמונה ממסיבת הנישואים או מהכלולות, שמלת כלולות לבנה. אחר כך היו מבקשים ילדים, מה שקרוי אז "טופס האיקסים". אני זוכר שבכנסת הקודמת כולנו עמדנו פה, בזמנו של שרנסקי, וזעקנו חמס על עצם החוק הנורא הזה של ההליך הזה, ההליך המדורג. באים עכשיו לעשות שבעת מדורי גיהנום על שבעת מדורי גיהנום ולפגוע בזכות הבחירה החופשית, למעשה, של בני-זוג.

מה נאמר לנו כאן על-ידי הממשלה, אדוני? נאמר: סליחה, רוצים להתחתן? תלכו לגור בחוץ-לארץ. מה זה הדברים האלה? זאת התערבות בוטה בזכות הבחירה האישית של בן-זוג.

אהוד יתום (הליכוד):

בדרך כלל האשה הולכת אחרי הגבר.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

אני כל פעם מחדש מתפלא על הניסיון של רבים במגזר היהודי להכיר את החברה הערבית יותר טוב מאשר הערבים עצמם. עובדתית, יש נשים ערביות בישראל שהלכו לגור בשטחים, כי התחתנו. זה לא הרבה, זה לא מאות. עשרות הלכו, זאת עובדה. אז התנועה היא דו-כיוונית.

גדעון סער (הליכוד):

מיעוט קטן, זעום.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

התנועה היא דו-כיוונית. קראתי מאמר, בנושא אחר אבל אותו קונספט, של דן מרגלית, עיתונאי בכיר, ששואל: מה פתאום חברי כנסת ערבים, וגם 56,000 ירושלמים עם תעודת זהות כחולה כל כך רוצים להישאר בישראל? מה זאת אהבת ישראל הזאת שהם כועסים שהגדר זורקת

אותם החוצה? הוא רוצה לומר שהם כועסים מפני שהם מתנתקים מההוויה הציונית-הישראלית. מעולם לא שמעתי דברי הבל כאלה. פשוט, האנשים האלה כועסים כי הורסים להם את החיים, מנתקים להם את מרכז החיים. מרכז החיים שלהם הוא ירושלים המזרחית. הם מתעבים את הקשר עם תל-אביב, הם לא רוצים אותו. עם תל-אביב לא רוצים. עם קרית-יובל לא רוצים. אבל עם ירושלים המזרחית, אבו-דיס, הם רוצים קשר שלא באמצעות הגדר. לכן הטענה שהערבים רוצים להישאר אתנו בגלל הביטוח הלאומי - - -

הי"ר ראובן ריבלין:

אתה מתכוון למזרחה של ירושלים.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

ירושלים המזרחית, לא מזרח-ירושלים. מי שאומר מזרח-ירושלים טועה, כי הוא מתכוון לשכונה. ירושלים המזרחית היא עיר, נקודה. רבים טועים בדברים האלה, וצריך לתקן את הטעות הזאת.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אומנם, היא מזרחית לירושלים המערבית, אבל היא מזרח-ירושלים.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

לכן, הטענה הזאת, שהערבים רוצים בגלל הביטוח הלאומי היא טענה פטרנליסטית. מה זה הטיעון הזה? עכשיו יש תיקון, אגב, לחוק הביטוח הלאומי, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ראובן ריבלין:

קיבלת חמש דקות נטו, עכשיו תחליט כמה אתה צריך עוד לדבר.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

אתה ראית את ההפרעות.

הי"ר ראובן ריבלין:

כשהיו הפרעות עצרתי. חמש דקות זה חמש דקות.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

לכן, אדוני היושב-ראש, יש כאן שוב אותו שימוש בטיעון הביטחוני בעת מצוקה ביטחונית או עימות ביטחוני או עימות לאומי, כדי לקיים את הנושא הדמוגרפי שמאחד פה רבים מאנשי הבית הזה. אני רוצה לומר, שכשהשר אופיר פינס היה חבר כנסת, הוא התנגד לחוק הזה. הוא גם הציע הצעה אחרת, בישיבת הממשלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

חברת הכנסת גלאון אומרת: אני רוצה לשמר את מדינת ישראל כמדינתנו של העם היהודי ויש לנו בעיה דמוגרפית.

חיים אורון (מרצ-יחד):

לכן, אני רוצה להחזיר את כל השטחים עם כל 200,000 הפלסטינים, לרבות בירושלים.

אהוד יתום (הליכוד):

זה לא היה ככה עד ששת הימים?

עזמי בשארה (בל"ד):

אני גם לא רוצה להחזיר אותך.

היו"ר ראובן ריבלין:

אבל לא את בשארה ואת אחמד טיבי ואת ברכה, אותם אתה לא רוצה להשיב. ואם כל ערבי ישראלי ירצה להתחתן?

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

לא כדאי ליהודי באשר הוא, אדוני היושב-ראש, לדבר על החזרת אנשים לארץ מוצאם. אנחנו נישאר רוב פה. נדמה לי שאתה מבין את זה היטב.

היו"ר ראובן ריבלין:

שאנחנו? זה בטוח.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

אנחנו נישאר פה רוב אבסולוטי כמעט.

היו"ר ראובן ריבלין:

אבל ארץ המוצא של היהודים היא פה.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

חבר הכנסת מג'אדלה, אתה הצעת את החוק? באופן חברי, הקולגיאלי ביותר, אני פונה אליך לשקול מחדש את עצם העלאה של החוק על-ידך, כי השר אופיר פינס סירב להציג את החוק כשר הפנים.

היו"ר ראובן ריבלין:

הוא לא יכול. חבר הכנסת מג'אדלה לא יכול. אני לא מציע לך להציע לו. אפשר כאות מחאה. אני לא מתקיף אותו, אני פונה אליו באופן חברי, כמחאה, לא להסכים להציג את החוק הנורא הזה שאתה מסכים שהוא נורא ואתה אמרת הערות קשות נגד החוק בזמן הדיונים. השר פינס, בהיותו שר פנים, לא הסכים להציג את החוק.

חבר הכנסת מג'אדלה, אתה יכול לענות למיקרופון.

גאלב מג'אדלה (העבודה - מימד - עם אחד):

תודה לאדוני היושב-ראש, שמאפשר לי לענות לחבר הכנסת טיבי.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

החוק של החלטת הממשלה.

גאלב מג'אדלה (העבודה - מימד - עם אחד):

החלטת הממשלה זה משהו אחר. את החלטת הממשלה היתה צריכה להציג שרת המשפטים.

היו"ר ראובן ריבלין:

הוא צודק.

גאלב מג'אדלה (העבודה - מימד - עם אחד):

אבל אדוני, חבר הכנסת טיבי, אני את מחאתי עשיתי בדרכי. אני מודה לך על ההצעה וזה כנראה תוך אמון הדדי. אבל אני מחיתי, אמרתי בדרכי, דווקא על-ידי כך שהצעתי את החוק והפרדתי בין חובתי כיושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה ובין דעתי ועמדתי על חוק אומלל זה. גם הצבעתי בוועדה נגד וגם במליאה.

אחמד טיבי (חד"ש-תע"ל):

אדוני היושב-ראש מדובר בחוק שבעוד חמש או שש שנים אני בטוח שאנשים כמוך יתביישו בו. אגב, כשפורז הציג את החוק כאן, ואומנם פעם הוא סירב והיסס, אבל אחר כך עלה והזכיר את המלה בוושה. אבל זה זמן רב בושה היא לא מצרך נפוץ בבית הזה, הבושה נעלמה. תודה רבה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה. חבר הכנסת ברכה בבקשה, חמש דקות, ואחריו - חבר הכנסת בשארה.

זהבה, מי מאצלכם ידבר עשר דקות? את תדברי חמש דקות והוא ידבר עשר דקות.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת מג'אדלה, אני לפחות מצפה שלא יעמוד אף חבר כנסת אחרי אישור החוק, אם יאושר, וכנראה יאושר, כדי להודות למישהו על התועבה הזאת.

גאלב מג'אדלה (העבודה - מימד - עם אחד):

את התודות נעביר לשרת המשפטים.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

האמת היא, אדוני היושב-ראש, אני מתלבט. מה אנחנו עושים כאן? בשביל מה אנחנו מדברים נגד החוק? הרי המשחק הוא כמעט מכור, או לא כמעט. לנסות לדבר על לבם ולשכנע, ולדבר על מושגים של שיקולים אזרחיים ודמוקרטיה, ולא להבדיל בין מסלול אזרחות לאחר זה, כאילו לדבר מול קירות אטומים.

אני חושש שאנחנו מדברים לבית שבו יש אנשים שקהו חושיהם ודהה צבע פניהם, עד כדי שהם לא יכולים להסמיק ולא יכולים לבטא מבוכה. עד לפני כמה שנים, ולא רבות, העלאת חוק כזה

היתה נתקלת בדיון ציבורי נוקב גם בתוך הבית הזה. אבל כנראה הדברים משתנים והחקיקה הגזענית הופכת מנת חלקו של הבית הזה.

תראה מה קרה לנו היום, מהבוקר עד עכשיו, אדוני היושב-ראש? אישרנו חוק שמכוון נגד הארגונים המקצועיים. אחר כך אושר חוק שפשוט יותרו מנגנונים שונים של שפיטה או של סלקטיביות בשפיטה, שאנשים לא יכולים אפילו לפנות לערכאה של בית-המשפט במדינת ישראל כדי לבקש סעד אם הם מרגישים שנגרם להם עוול.

בחוק הזה אנחנו לא מדברים על שני מסלולים של התאזרות. שני מסלולים היו מאז ומתמיד. אנחנו מדברים עכשיו על המסלול השלישי - שיש מסלול על-פי חוק השבות, שנותן לכל יהודי באשר הוא יהודי להיות אזרח ברגע שתדרוך רגלו בנמל בן-גוריון. היה מסלול של אזרחות בתוקף הנישואין. עכשיו יש ניסיון להתערב גם במסלול הזה ולייצר שני מסלולים בתוך המסלול הזה, על-פי זהות בן או בת-הזוג. זה דבר שפשוט איננו יכול להיכנס לספר חוקים במדינה מתוקנת, במדינה שמנסה לטעון שהיא שייכת לתרבות הבין-לאומית, לתרבות המודרנית של המאה שאנחנו חיים בה.

הטיעון הביטחוני, שחברי לפני התייחסו אליו, הוא מופרך לחלוטין. הניסיון להלך אימים על החברה, שהנישואים של פלוני עם אלמונית ולהיפך, אם היא או הוא מהשטחים, הם מעין קונספירציה שמכוונת נגד ביטחון המדינה ואזרחיה - אלה דברים שאין להם שום יסוד במציאות. אנשים לא מתחתנים כקונספירציה. לא מביאים ילדים לאוויר העולם הזה כי הם רוצים לרקום מזימות נגד מישהו או מישהם.

הטיעון הדמוגרפי מכוסה על-ידי חוק השבות. הטיעון הזה הוא לא לגיטימי מעיקרו, אבל בהקשר הזה הוא שבעתיים אינו לגיטימי.

קולט אביטל (העבודה - מימד - עם אחד):

לא נכון, כי דרך חוק השבות עכשיו נכנסים גם לא-יהודים.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

טוב, זה לפי שיטת פורז. יש אזרחות למי שתרים למדינה. אם הוא תרים ביטחוני, אם הוא משת"פ למשל, או לשיטת פורז אם הוא מביא מיליון דולר.

היו"ר ראובן ריבלין:

יש שיקול דעת לשר הפנים.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

אם הוא מביא לארץ מיליון דולר, לכל המרבה במחיר, כך זה האזרחות. הופכים את זה לשוק שבנוי על הון, אבל מעבר לזה, זה שוק שבנוי על צבע העור ועל השייכות הלאומית. אנחנו אומרים את מה שאנחנו אומרים כאן היום, ואני מודה ומתוודה שאני מדבר לאוזניים ערלות, אבל, שהדברים האלה יהיו רשומים איפה שיהיו רשומים. שיום אחד לא יבוא אף אחד ויגיד: לא ידעתי, לא שמעתי, לא ראיתי. אתם שומעים, אתם רואים, אתם יודעים אילו תועבות גזעניות מחוקקים כאן, ויום אחד דורות ישאלו איך זה קרה. אני רוצה באותו יום שיחזרו לפרוטוקולים של הכנסת ויקראו את הדברים, וידעו שהיה מי שהתריע, היה קול בודד במדבר שהתריע וביקש שאנשים יתעשתו, שיחזירו את הסומק לפניהם, את הבושה לרגשותיהם. אבל כנראה הסיכויים קלושים ביותר, אם לא אפסיים, בשלב הזה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה לחבר הכנסת מוחמד ברכה. חבר הכנסת בשארה, אדוני הוא ראשון הדוברים מקבוצת בל"ד. אדוני מקבל עשר דקות. אם יהיו אחר כך חברי הכנסת זחאלקה וטאהא, גם הם יוכלו לדבר. לאחר מכן אנחנו עוברים לקבוצת מרצ-יחד.

עזמי בשארה (בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו עוד מצויים תחת הרושם הקשה שהותיר החוק הקודם.

היו"ר ראובן ריבלין:

עוד זה מדבר וזה בא.

עזמי בשארה (בל"ד):

אין שום ספק שדחיסת כל החוקים האלה מהר מהר, לפני התחלת הפגרה, אומרת משהו על תהליך החקיקה שהרוב האוטומטי של הימין עשה בכנסת, עם מחסור בקולות ליברליים בתוך הימין בימים אלה. ציפיתי קצת יותר מחבר הכנסת מיכאל איתן בחוק הקודם, שיעמוד על המשמר לפחות בנושאי חוקה, בנושאים שהם בעקרונות המשטר הדמוקרטי. למשל, שחוק לא יחול רטרואקטיבית על נושאים שכבר נדונים בבתי-המשפט. לא ייאמן מה שקורה פה. עכשיו, אנחנו כבר בחוק האזרחות, אשר בעצם מרים את הדגל של האפליה ומעלה אותה עד לדרגת חוק.

חברת הכנסת גלאון ואני דיברנו לפני רגע, שאפשר לקצר את הדרך, שהסטיקר שעל המכוניות "אין ערבים, אין פיגועים" יהפוך לחוק וגמרנו. יש סטיקר כזה, "אין ערבים, אין פיגועים". הרי אם הכול כשר בנושאי ביטחון, הכי קל בלי ערבים וגמרנו. או למשל לאפיין את זה, בשביל להיות

פרלמנטרית יותר פוליטיקלי-קורקט: "פחות ערבים, פחות פיגועים", או "פחות נישואים, פחות ערבים, פחות פיגועים". דברים כאלה.

קולט אביטל (העבודה - מימד - עם אחד):

פחות ילדים.

עזמי בשארה (בל"ד):

מה זה הדברים האלה? אני חושב שאנחנו עוד מדברים על זה בשפה פרלמנטרית סטרילית. אפשר לחשוב שלא מדובר בבני-אדם ובאלפי אנשים וילדים, שגם לא בחרו להיוולד אצל הורים כאלה. אומרים כאילו הילד בחר להיות פה, ועוד שואלים אם הוא בן 12 או 14. לא ייאמן המצב הזה.

א. הגישה שלפיה יש כמה חוקי התאזרחות במדינת ישראל – זה נוסף עכשיו כחוק שלישי; ב. עצם העובדה שלא רק מפלים אנשים, ומותר למדינה להפלות אנשים מלהגר לתחומה, כלומר מדינות הגירה הן לא שוויוניות בעולם. אבל פה לא מדובר בהגירה, פה מדובר בנישואים, פה מדובר באפליית אזרחי מדינת ישראל עצמם, כאשר את מי שהם מביאים - הם לא מתחננים עם אנשים שגרים באירופה או ברוסיה וכו'. גם שם ערבים ויהודים פוגשים בעיות עם נישואים עם לא-יהודים, גם רוסים או פינים. בחתונה עם לא-יהודים יש בעיה. אבל גם על זה לא מדובר. ממילא יש בעיה, יש תהליכים שנמשכים עשר שנים אצלנו במשרדים.

מדובר באנשים מאותה ארץ, לפעמים בני-דוד, בני אותן משפחות, חלקן ממש חצו אותן בשנת 1948. אנשים מתוודעים אחד לשני ומתחננים. לא נכון שכולם בחרו לגור בארץ, פשוט לא נכון. פעם צריך לבדוק את המספרים - כמה נשים מהנגב גרות בעזה. זה פשוט לא נכון. התחננו ובחרו את מקום מגוריהם לפי מקום העבודה, מי עובד ואיפה. העניין הוא שהמחסומים וחציית הגבולות בין שני העמים הביאו לכך שהרבה אנשים מהגדה הם מחוסרי מקום עבודה, ואם הם יגורו בגדה הם לא יוכלו להגיע לעבודה, ולכן הם שמו את מקום מגוריהם בישראל. זה נובע מרצון לעבוד. אני בטוח ש-80%-70% מהם היו גרים ברמאללה וממשיכים לבוא לעבוד בישראל. אבל, אם הם יגורו ברמאללה הם פשוט לא יוכלו להגיע לשום עבודה. גם חופש התנועה שלהם יהיה מוגבל. זה לא רק עניין של ביטוח לאומי.

אגב, מקסיקנים מהגרים לארצות-הברית בשביל welfare. זאת לא בושה, כל העולם עושה את זה. כל צפון-אפריקה מהגרת לאירופה, ואף אחד לא אומר - קוראים להם גזענים באירופה כיוון שהם טוענים את הטענות האלה. אבל לא מדובר בזה. מדובר באנשים נשואים. משפחה קובעת את מקום מגוריה לפי גורמים כמו מקום עבודה – של הגבר או של האשה, העיקר מי מהם עובד – האפשרות למצוא עבודה, האפשרות לחופש תנועה, דברים כאלה. חלק גדול מהאנשים גרו בעזה ובגדה לפני האינתיפאדה ולפני המחסומים, לפני עידן המחסומים, והמשיכו. האשה יכלה לבקר את

המשפחה שלה בחופשיות בזמן שהיא רצתה. עכשיו זה תהליך - אם אתה גר בגדה, זה סיפור. חופש התנועה של מי שגר בישראל הוא יותר גדול. חופש תנועה הוא דבר חשוב בחיים, או לא? כך אנשים קובעים איפה הם יגורו. את זה מדינת ישראל רוצה לשלול?

למה החוק לא מוציא מכלל אפשרות שאשה תבוא אחרי בעלה לישראל? הרי החוק מונע מאשה ומגבר, מה השטויות האלה? אז למה כל פעם שולפים דבר? החוק הזה הוא דמוגרפי, הוא מבטא את הרצון שכמה שפחות ערבים יהיו במדינת ישראל. אני חושב שלטווח הארוך הוא שטותי. אני לא חשבת אף פעם על דמוגרפיה כעל כלי למאבק, ויש לי בן ובת. אבל אם ממשיכים להעלות פה כל הזמן את הטיעון הדמוגרפי, אני בטוח שהרבה אנשים יחשבו על יותר ילדים.

למה עושים פוליטיזציה של הדבר הזה? מה השטויות האלה? אתם מכניסים לראש של האנשים את העניין הזה, ואז אני חושב שבחצי חודש "נפצה" אתכם על כל האנשים שהגבלתם בכניסה לישראל. פשוט יעשו קצת יותר ילדים בנגב, זה הכול, אם כך נציג את המאבק בינינו, ונתחיל לאתגר את הערבים. איזה מין דבר פרימיטיבי, פוליטיזציה של הדבר הזה.

אמרו לי פעם: הרחם של האשה הפלסטינית הוא הכלי. אני אצטט לכם עשרה ציטוטים כאלה מבן-גוריון, על הרחם של האשה הפלסטינית. שטויות. בשלבים פרימיטיביים של מאבקים לאומיים אנשים אומרים דברים שטותיים. אבל כאן, בפרלמנט? על סמך זה נעשה חוקים? על סמך זה נחוקק? על סמך סממאות של מוביליזציה של עמים? ככה מחוקקים חוקים של אזרחות? ועכשיו, מה נעשה? התיקון החדש של החוק יאפשר לפי הסטטיסטיקה שלי 200 בשנה או קצת יותר, ואם יש 4,000 והם לא ב-200? בשבילם זה 0%. מי שלא מקבל את האפשרות, בשבילו זה אפס.

איך אפשר להעביר חוקים כאלה? איך אתם מכניסים נושאים כמו פיגועים ומאבק לאומי לנושאים של נישואין? איך אתם מערבים דברים ביחד? איך אפשר להעלות על הדעת דברים כאלה? לדעתי, החשיבה היא גזענית. חבר הכנסת מח'ול וחברי הראו בפירוש שאין שום קשר בין הדברים האלה לבין הפיגועים. הקשר הוא קשר ידוע לכולנו, שלום או אין שלום, כיבוש או אין כיבוש ולא נישואין. מי שלא רוצה פיגועים, שיעשה שלום, מי שלא רוצה ערבים שייסוג מהשטחים, לא שימנע נישואין. אני לא שותף לדעה הזאת, אני רוצה שנחיה ביחד, אבל מי שחושב שזה הפתרון, אז בסדר, וגם רוצה גדר - שישים אותה על גבולות ה-4 ביוני. מה ההתחכמויות האלה. אני גם לא רוצה לראות ערבים וגם רוצה לכבוש אותם וגם לשים גדר וגם לשים אותה על אדמתם ובתוך השכונות שלהם - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת בשארה, אני רוצה להבין. שנשים את הגדר על גבולות ה-4 ביוני - - -

עזמי בשארה (בל"ד):

אני מתנגד.

היו"ר ראובן ריבלין:

אבל לא יוכלו לעבור מצד לצד. הרי 19 שנה לא עברנו מצד לצד.

עזמי בשארה (בל"ד):

בסדר, מי שרוצה יעלה על הגג של נוטרדאם, כפי שעשו פעם, ויציץ ויראה ערבים - מה אני אעשה? - או שיבוא לנצרת. אבל גם לא רוצים את זה, גם רוצים לכבוש ולא לשלם פיצויים, רוצים להיות שם ולפגוע בחולה ולא לשלם, וגם רוצים לכבוש את האדמה של הערבים וגם רוצים להיראות כאילו מדינה דמוקרטית ולהתערב עם מי אדם מתחתן. עכשיו אפשר להגיד, אנחנו מונעים נישואין? יכולים להתחתן - רק לא פה. הוא יכול להינשא לבחירת לבו או לבחיר לבה, אבל לא פה. זה כמו להגיד: חופש ביטוי הוא ערך אצלנו, רק לא פה, תעשה אותו במקום אחר. זה לא חופש נישואין. חופש נישואין הוא אצלך, לא במקום אחר. חופש ביטוי הוא אצלך ולא במקום אחר.

אז בסדר, תגידו את הדברים כפי שהם, אבל לבוא לישיבות? אנחנו פרלמנטרים. אנחנו מאבדים את החשק, לא רוצים. כל הזמן אנשים מביאים שב"כ. מה זה הדברים האלה? בישיבות של ועדות פרלמנטריות מטילים אימה. יושב-ראש קואליציה מטיל אימה על חבריו, מביאים את השב"כ ומטילים אימה על כולם, אם אתה מצביע נגד, אתה נגד ביטחון המדינה. אלה ועדות פרלמנטריות? באיזה מצב מביך אתם שמים אותנו?

אני חושב שזה לא הוגן. יש ערכים, איך זה נקרא? ייהרג ובל יעבור. יש ערכים - לא ציות קואליציוני ובל יעבור. לא קואליציה ובל יעבור. יש דברים בחיים, אתה אומר חופש נישואין. לא מדובר במהגרים, אלא בבני אותה ארץ שחצו ביניהם בצורה מלאכותית, שמתוודעים אחד לשני ומתחתנים. זה דבר הכי נורמלי שיש, שפלסטיני מנצרת התוודע למישהי מרמאללה, או ההיפך? זה הדבר הכי נורמלי בעולם ובחיים. אלה בני אותה תרבות, בני אותו עם, בני אותה שפה. אתה אומר להם: לא, זה לא אצלנו.

מה זו ההתערבות הזאת בחיי בני-אדם? כאשר במקומות אחרים בעולם "רזידנסי", "גרין קארד", זה מייד בעקבות חתונה, נישואין עם מישהו מעם אחר, מארץ אחרת, ממקום אחר. ועוד לא העזו בארצות-הברית, אחרי כל מה שהיה ב-11 בספטמבר להגיד: ארצות המפרץ לא. עוד לא העזו לעשות זאת, לקבוע קטגוריה כוללת. אין פה 11 בספטמבר, אין פה מהגרים. הם בני אותה ארץ, זו מולדתם. ובכל זאת, מישהו העז להגיד את הקטגוריה: בני ובנות השטחים שנכבשו - לא, אומרים בני ובנות יו"ש או משהו כזה, לא יכולים להתחתן או להיכנס לארץ או לקבל תושבות בעקבות חתונה או נישואין.

אני חושב שזה יעבור. מה נעשה? אנחנו נלך לפגרה ומי שיסבול הם אותם נשים וגברים שבחרו לחיות ביחד. ארבע שנים, חמש שנים, שש שנים מתדפקים ומתדפקות על שערי לשכות הפנים בכל מקום. להם לא תהיה פגרה, לנו תהיה פגרה. נלך הביתה. הלואי שיהיו קצת ייסורי מצפון, שלאנשים תהיה בעיה לישון. אין שום דבר. תודה רבה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה. נכון, יכול להיות שהשב"כ מטעה, אבל יכול להיות שהוא גם צודק. יש לנו בעיה קשה מאוד.

עכשיו, כדי לגוון, ידבר חבר הכנסת חיים אורון, ואחרי זה אתה. אחד מפה ואחד משם, שלא יאמרו לי שאני נותן לערבים כקבוצה אחת לדבר. אני לא רוצה שהערבים ידברו בקבוצה אחת.

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

רובי, אתה מחפש דרכים כל כך קלות לא לעשות אפליה. תצביע נגד החוק הזה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תשמע, יש לנו בעיה קשה ביותר משום שהשב"כ הביא ראיות מפורשות שלצערנו הרב, במקרים רבים אותם אנשים ניצלו לרעה את אותה זכות. אני חשבת, שאם אנחנו עושים חוק כזה, הוא צריך לחול על כל אדם שאינו אזרח ישראלי.

עזמי בשארה (בל"ד):

אזרחות לפלסטינים.

היו"ר ראובן ריבלין:

יש לנו בעיה לא פשוטה. אני מסכים עם חבר הכנסת בשארה, ש-19 שנה, כאשר לא היתה השאלה של הקמת מדינה פלסטינית, חיינו פה כאשר הכול היה פתוח. גם לא היו פיגועים. אפשר באותו להט להסביר מה הוא ההפוך.

עזמי בשארה (בל"ד):

חיים, אני לא אעשה את מה שאתה עושה לי כל פעם.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אתה יודע שהרבה פעמים אני לא עושה לך.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני עולה לדיון הזה, אני לא זוכר איזו פעם, ומבחינתי, למרות מה שהערתי לחבר הכנסת עזמי בשארה, חברי הכנסת הערבים, בכל הידידות, יכולים לצאת, כי אני לא מתכוון לדבר אליהם. אני מתכוון להסיט את השיח הזה לשיח בין יהודים. כדי שיהיה יותר קשה, שיהיה יותר כואב, ונדמה לי, שיהיה יותר אמיתי, כי הדברים שהחברים אמרו פה מאוד אמיתיים, אבל אולי אגע לפי השקפתי, בשורש העניין.

השיח הזה שמתנהל, כאשר הנישואין הוא אחד הכלים במאבק בין העמים, נראה לי מעוות מיסודו. אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, ולחברי הכנסת, ואני רוצה לדבר פה כיהודי וכציוני, וכמי שחושב שחוק השבות הוא חוק ראוי, וכמי שמתנגד לשיבת פלסטינים למדינת ישראל, ומהעמדות הללו שלי נגזרות כמה הכרעות. אני לא רוצה לפרוש אותן לתחום המדיני, לכן אני לא מקבל גדר שמכניסה פנימה 200,000 ומוציאה החוצה 55,000, ואתה קורא לזה חלוקת ירושלים - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

גם טיבי קרא לזה חלוקת ירושלים.

חיים אורון (מרצ-יחד):

לא בהיבט שלך. במפורש לא. אני בכוונה לא רוצה להיכנס לוויכוח על השטחים עכשיו.

היו"ר ראובן ריבלין:

זו התחמקות. אני כל כך אוהב אותך, אבל זו התחמקות. יש פה שלושה צדדים, כאשר יש שני צדדים למטבע בדרך כלל.

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

זה הצד השלישי של המטבע.

טלב אלסאנע (רע"ם):

יש רק שני צדדים, צודקים ולא צודקים.

היו"ר ראובן ריבלין:

כי הם לא מסכימים אתך בדיוק כפי שהם לא מסכימים אתי. יש the right side and the wrong side.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מתוך העמדה הזאת שלי, אני חושב שיש שאלה של מדינה יהודית או דמוקרטית שיש בה רוב יהודי.

אני חושב שיש שאלה כזאת, יש בעיה כזאת, ואני מתמודד אתה, ואני יודע שלהתמודדות הזאת יש - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

אני מוכרח לשאול אותך פעם את השאלה הזאת בפומבי. מה יקרה אם 1.2 מיליון ערביי ישראל, באופן מתוכנן אפילו, יחליטו כולם להתחתן עם אנשים שלדעתם יש להם זכות שיבה. הם יאמרו: אנחנו מקדשים את אהבתנו - - -

עזמי בשארה (בל"ד):

יהיו הרבה גירושין, אדוני.

היו"ר ראובן ריבלין:

אין בעיה, אחרי הגירושין כבר אין לנו מה לדבר. מה יקרה, חבר הכנסת אורון, האם תסכים לחוק הזה?

חיים אורון (מרצ-יחד):

אדוני היושב-ראש, אתה יודע שהשאלה היא היפותטית. יכולת לשאול אותי שאלה הרבה יותר קונקרטית: למה על-פי השקפתך אתה נגד זכות השיבה? זאת שאלה הרבה יותר קשה, שאני מתמודד אתה גם במעגלים שמשקים בדרך כלשהי למעגל הפוסט-ציוני, הישראלי. אני לא מדבר עכשיו על שיחות עם חברים ערבים או פלסטינים. אני אומר לך: כן, שאלת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית היא שאלה, והיא תחייב התמודדות בלתי פוסקת.

אבל, השאלה שמונחת כאן – ואמרתי את זה כבר באחד הדיונים הקודמים - בחוקים מהסוג הזה אתה משמיט את הקרקע מחוק השבות. מה הטענה שלי כלפי החברים הערבים? היות שעל הגלובוס יש מדינה אחת לעם היהודי, זכותו של יהודי לעלות מרוסיה ומאמריקה, מצרפת ומאתיופיה, וביום שהוא עולה הוא מקבל אזרחות ישראלית. הוא שואל אותי: למה לא בן-דודי או בן-אחי? אני מסביר לו ומתווכח אתו, הוא לא מסכים אתי, ואני לא מבקש מהם להסכים אתי. אבל אני עומד מאחורי הטיעון הזה, ואני נאבק אתו, ואני מתלבט אתו.

פתאום אתם אומרים: לא, זה לא במישור הזה, זה לא במישור האידיאולוגי. זה התחום היחיד שבו מתקיים המישור הלאומי והאידיאולוגי, שהוא גם במחלוקת. זה בכלל הופך עכשיו למישור של דיני אישות, למישור של אזרחות, לא למישור של הקרע, של העימות הקשה בין העמים. אתם מכניסים את זה לפה, ואתם בעצם משמיטים את הקרקע מהטיעון של אדם כמוני, שיש לי זכות, ויש אפליה בעובדה שאם מחר יבוא יהודי מצרפת ויעלה לארץ הוא יקבל אזרחות, ואם יבוא מוסלמי מצרפת, שחי בצרפת בדיוק אותן שנים כמו היהודי מצרפת, נגיד לו: לא. אני חי עם המתח הזה, עם האפליה הזאת, משום שהיא מוצדקת.

היו"ר ראובן ריבלין:

הוא מוסלמי בצרפת, שהיה במקורו פלסטיני, ושב-48' הוא החליט לעזוב את הארץ עד אשר

חיים אורון (מרצ-יחד):

ואני אומר: לא. תאמין לי, לא בשיחה אתך בכנסת, אני אומר "לא" ברמאללה. אני לא אומר פה, במקום נוח, אני אומר את זה בשיחה ברמאללה עם חברים.

היו"ר ראובן ריבלין:

שמעתי אותך אומר את זה במצרים.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אומר את זה במצרים, אין עם זה בעיה. אז מה אתם מכניסים את הסיפור הזה לפה? מאיפה צמח הסיפור הזה? איך הוא משתלב בתוך כל הדבר הזה?

אדוני היושב-ראש, אל תברחו מהעניין, לא מדובר פה באקט ביטחוני, כבר מדברים על זה כולם. יש לזה אולי, בשביל להיות יותר מבין, גם היבט ביטחוני, אולי. אבל אז אני שואל את עצמי: רגע, האם זה במידה הראויה? נאמר שהיו 11% כמו שאמרו, האם ב-11% אני מפעיל חוק כזה? יש יכוח אם היו 11%.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

לפני החוק הביטחון היה מופקר?

חיים אורון (מרצ-יחד):

אני בכוונה רוצה לברוח מהוויכוח הזה. אני לא רוצה להיכנס, כי אני חושב שהמהלך הזה בלתי ראוי. שלא יביאו לי נתונים על 11%, 12%, 14%. כמו שהטיעון של היושב-ראש, אם 1.2 מיליון יתחתנו עם פלסטיניות, בסדר. מביאים את הוויכוח הלוגי לפינה שלו, ואז אומרים שהוא בלתי לוגי. אתה הפרופסור ללוגיקה, אני לא, אדוני עזמי בשארה, אז אתה תסביר ליושב-ראש שהטיעונים הללו לא מחזיקים מים. אם היינו מדברים על מין מצב כזה, היה דיון אחר לגמרי, על נושאים אחרים.

לכן, אדוני היושב-ראש, אסור למדינה, כי אין לזה הגדרה אחרת - שני אנשים ייכנסו יחד בלוד, האחד יהודי שהביא דנית, והשני פלסטיני שהביא פלסטינית לצורכי נישואים, ואומרים: אתה לך לפה ואתה לך לפה. אני לא מדבר על תיאוריה, אני מדבר על מקרים קונקרטיים. התיקים של כולנו מלאים בפניות של אנשים שמתארים תיאורים אנושיים לגמרי; למדתי יחד עם סטודנטית מרמאללה במוסקבה - - -

הי"ר ראובן ריבלין:

דרך אגב, לפי החוק הזה, מה קורה אם פלסטיני מביא דנית?

זהבה גלאון (מרצ-יחד):

אם היא מטול-כרם, היא לא באה.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אם פלסטיני מביא דנית, יחולו עליה אותם כללים של קבלת אזרחות כמו יהודי שמביא דנית. מזל שעוד זה קיים.

רשף חן (שינוי):

ואם היא יהודייה, יחולו עליו אותם תנאים.

הי"ר ראובן ריבלין:

מזל שהדנים לא רוצים להרוג אותנו.

עזמי בשארה (בל"ד):

- - -

הי"ר ראובן ריבלין:

חברים, לא להיתמם, יש בעיה. היה לנו חבר כנסת שלא יכול היה להביא את אשתו, האשם מחאמיד.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אי-אפשר להגן על זה, אי-אפשר לקבל את זה. כשאתה יורד מהרמה האידיאולוגית של הדיון פה, ונתקל במקרים קונקרטיים - אתה מתבייש, אין לך תשובה. לכן, אדוני היושב-ראש, אסור שהשיח הזה יתנהל בין חברי הכנסת הערבים לבין המיקרופון. הוא חייב להתנהל בינינו, ולצד הרב הוא לא מתנהל בינינו.

עזמי בשארה (בל"ד):

זה העיקר בפרלמנט הישראלי - - -

חיים אורון (מרצ-יחד):

הרי זאת התזה המרכזית שלי. יש בינינו מחלוקת בתפיסת מדינת ישראל. מה המשמעות של מדינה יהודית ודמוקרטית, אם בשביל לקיים אותה אני צריך לעשות עוולות בלתי פוסקות? מה אתה רוצה שיגידו אנשים יותר צעירים? אם בשביל לקיים מדינה יהודית דמוקרטית אסור לתת לזה להתחתן, אסור לתת לזה לבוא, ואני גם עוד רוצה לכבוש שטחים ולהכניס פנימה פלסטינים - עזוב אותי מזה, אני לא רוצה.

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת אורון, יש מצב מלחמה בינינו לבין הפלסטינים היום, נרצה או לא נרצה. כשבא אזרח ישראלי פלסטיני ורוצה להתחתן במקום שבו אין מלחמה, אין מגבלה חוץ מהמגבלות שקיימות בעליל בהגדרה של המדינה שלנו. אומרים לך בחוק הזה: עת צרה היא לישראל כולה, ובעניין זה אנחנו שומרים על עצמנו, על ביטחוננו ועל קיומנו, כמדינה יהודית ודמוקרטית, שזה פוגע ברמה של הדמוקרטיה. מידתיות - אני מסכים אתך.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אני אומר באופן הברור ביותר, אתה מעביר את זה כל הזמן למצב המלחמה.

היו"ר ראובן ריבלין:

מה, אנחנו לא במלחמה?

חיים אורון (מרצ-יחד):

אנחנו במלחמה, אבל אדוני היושב-ראש, אתה יודע, והדברים נאמרו בפי מציעי החוק לדורותיהם, המניע הראשוני אולי היה ביטחוני, אני אפילו בזה לא בטוח, אבל אין היום מחלוקת בהבנת העניין, שהמניע, המוטיבציה העמוקה, קריאות הביניים וההיעדרות מהאולם, מעבירות את זה לעוד קטע בוויכוח הדמוגרפי.

היו"ר ראובן ריבלין:

אין ספק בכלל.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אם אין ספק בזה, עם זה אני מתמודד.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני מסכים אתך במאה אחוז. לכן אמרתי לשבת עכשיו פה ולנהל את הדיון.

חיים אורון (מרצ-יחד):

אני מאוד מעריך את זה. אם זה הוויכוח המרכזי, הוא קודם כול בינינו, כי אם בשביל לקיים מדינה יהודית ודמוקרטית, אני מוכרח לפגוע בערכים הכי בסיסיים שלי, יכול להיות שברגע מסוים אגיד שאני לא יכול יותר.

לנו תמיד קוראים תנועת ספר. באיזה מובן תנועת ספר? לא כי אנחנו חיים על הגבול – במקרה זה גם נכון - כי אנחנו נמצאים תמיד באותו מקום, עוד מימי "השומר הצעיר". יש סכנה שמאתנו יגלשו ל"בונד", שמאתנו יגלשו לקומוניזם, שמאתנו יגלשו למקומות אחרים, כי אנחנו נמצאים בתנועת ספר. מהי תנועת ספר? זו אותה מסגרת שבה אתה מנסה לממש את העקרונות האידיאולוגיים שלך עד לקצה שלהם, אבל להגיד: לא, אני עוצר. לכן, אני נשאר ציוני.

ולכן אני אומר: יש זכות שיבה, ולכן חשוב לי לחדד את הנקודות הללו, כי אם הנקודות הללו לא מתקיימות - הבסיס מתערער. וככה, בהבל פה, בדיון של סוף מושב הכנסת, יעבירו פה חוקים, גם החוק הקודם, שבעצם מערערים את הבסיס של קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, כי הבסיס הזה מוכרח להישען על הביטחון - לא על הביטחון במובן של המצב הביטחוני, אלא על הביטחון המוסרי שגם כאשר אתה מחפש את האיזון, בין ה"דמוקרטיה" ל"יהודית" - אתה נשאר נאמן לערכי היסוד שלך. יש יותר מדי אנשים שמתחילים להרגיש שהפשרה הזאת היא בלתי אפשרית, ואם היא בלתי אפשרית, לא בטוח שהם יבחרו בפשרה שלך, יכול להיות שהם ילכו לחפש פשרות שגם אני לא אוכל לקבל אותן.

לכן, בעיני, הוויכוח הזה הוא כל כך חשוב, הוא כל כך גורלי, ולכן אני בלי התלבטות הצבעתי נגד החוק הקודם ואני מצביע גם בחוק הזה. לא כי אין לי התלבטות לגבי עמדותי, כי אין לי התלבטות לגבי המסקנות מהעמדות שלי, שלפעמים הן לא כל כך מוחלטות לגבי חוקים מהסוג הזה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת זחאלקה, בבקשה, אדוני. ואחריו – חברת הכנסת זהבה גלאון. טלב גם כן - אחרי זה.

טלב אלסאנע (רע"ם):

אתה אמרת שאתה עובר סיעה סיעה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אה, נכון, נכון. בסדר. "בעדן" - זהבה ואחרי כן - אתה.

קריאה:

היו"ר ראובן ריבלין:

מותר, זו שפה רשמית, חבר הכנסת מח'ול. תספר להם שאנחנו התראיינו בערבית. אתה דיברת בערבית, ואני עניתי לך בעברית, בלי תרגום.

קריאה:

טלב אלסאנע (רע"ם):

תמיד אני מקופח אצלך .

עזמי בשארה (בל"ד):

היו"ר ראובן ריבלין:

בבקשה, חבר הכנסת זחאלקה. חמש דקות לרשות אדוני, כי חבר הכנסת בשארה ניצל את עשר הדקות. אתה בפעם הקודמת ייצגת את סיעתך. יש לך חמש דקות. חבר הכנסת טאהא - אותו דבר, בתורו. אחריך - זהבה גלאון. אחרי כן - חבר הכנסת טלב אלסאנע, עשר דקות, אחר כך - דהאמשה יש לו חמש דקות. לא, רק לך יש. דהאמשה לא כאן. ואחר כך - חמי דורון משינוי - גם לו עשר דקות. בבקשה.

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

מכובדי היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת. אפשר לתת הרבה שמות תואר לחוק שאנו דנים בו, אבל לעניות דעתי, מעבר לכל דבר אחר, זהו חוק בלתי אנושי. יכול להיות שאם מסכמים את כל מה שנאמר, ומנקודת מבטם ומבטן של קורבנות החוק - ויש קורבנות לחוק הזה, והרבה קורבנות לחוק הזה, זה חוק בלתי אנושי. יותר מאשר הוא גזעני, יותר מאשר אטימות-לב - זהו חוק בלתי אנושי. הוא בלתי אנושי במיוחד ברטרואקטיביות שבו.

אני אסביר לך, אדוני היושב-ראש, אני רואה שאתה מתעניין בחוק הזה, וטוב שכן. בני-זוג שהתחתנו לפני חמש שנים, שש, שבע, תשע, עשר שנים, ארבע שנים אפילו - הם התחתנו כשידעו שיש אפשרות שהם יוכלו לקיים משפחה ביחד, שהם יכולים לחיות בבאקה אל-ע'רביה או באום-אל-פחם או בסח'נין. על סמך זה הם באו בברית הנישואין, הם הביאו ילדים לעולם.

יום אחד - בום. בא, עולה לכאן הליברל הגדול, מר פורז, שר הפנים לשעבר, ומכריז: אתם לא יכולים לחיות ביחד. ואחר כך אמרו לי פעם אחת - חוק לשנה. ואני זוכר את נאומו הראשון, צריך להזכיר. הוא אמר שהסיבה היא סיבה ביטחונית. ישתנה המצב, ישתפר המצב - נבטל את החוק הזה. ככה, ספורט. עכשיו, אנחנו יודעים, ואתה יודע, אדוני היושב-ראש, שיש החלטה ממשלתית להפוך את זה לחוק של קבע. כלומר - לא לשנה-שנתיים. ויש כאלה בבית הזה שרוצים להחמיר עוד יותר בחוק הזה.

אבל, מה יעשו אותן משפחות שלא ידעו שהאובססיה הדמוגרפית - שליוותה את מדינת ישראל מאז היווסדה - תהפוך לטירוף דמוגרפי? ואנחנו נמצאים עכשיו באטרף. לא באובססיה שאפשר לרפא אותה בצורה זו או אחרת, אלא באטרף, במצב של טירוף. וזהו חוק שבא מתוך הטירוף הדמוגרפי. מתוך מתקפת טירוף. יש שד דמוגרפי. רואים שד, וככה קוראים לו, דרך אגב. תקשיבו לטרמינולוגיה שמדברים בה בעיתונות הישראלית: יש שד דמוגרפי. והשד הזה עושה טירוף. ואז מוציאים חוקים כאלה.

אין שום הסבר אחר לחוק כזה. מה תעשה אותה משפחה? מה תעשה אותה אשה? מה יעשו אותם ילדים? הם לא ידעו, לא הוזהרו, חשבו שיש אפשרות, והם לא עשו מעשה שאפשר לחזור

ממנו, מעשה רוורסיבילי. הם אפילו לא השקיעו כסף בבורסה. אם היתה כאן השקעה של כסף בבורסה, והיו משנים חוקים, כל הבית הזה היה מתהפך בשביל גרושים. בשביל 10,000 עד 100,000 שקלים או 200,000 שקל. מדובר במשפחה, מדובר בחיים. יום אחד באתם, קטעתם את החיים האלה. אמרתם לאנשים האלה – לא מהיום והלאה אלא לעבר. אנשים התחתנו על סמך מצב קיים, ואתם שיניתם.

אתה יודע מה אמרו על זה: הם שינו את חוקי המשחק, המנוולים. ואני אומר: המשפחות האלה, כולן אומרות את אותו דבר: הם שינו את כללי המשחק, המנוולים, כי זה חוק מנוול, חוק בלתי אנושי. זה המצב. אני אומר למחוקק: מי שמך להרוס משפחות? מי שמך להחליט יום אחד: הם לא יוכלו לחיות יחד. על איזה צדק מדברים? על זה צריך לדבר. כל התיקונים ששמענו כאן לא פותרים את המצב הקיים. אנחנו אמרנו, שלחלופין לפחות – קצת אנושיות, קצת רגש אנושי, קצת מצפון, נפתור את הבעיות הקיימות, ואז נתווכח על החוק. כמובן יש לי דעה. אבל, לפחות – נפתור את הבעיות הקיימות. מה יעשו אותן משפחות? זה חוק בלתי אנושי. תודה רבה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה, חבר הכנסת זחאלקה. חברת הכנסת זהבה גלאון, אחריה – חבר הכנסת טלב אלסאנע. אחרי – חבר הכנסת חמי דורון, ואחרי – חבר הכנסת טאהא.

זהבה גלאון (מרצ-יחד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה שהיום, הצירוף הזה של שני החוקים - החוק הקודם, חוק שאוסר לתבוע פיצויי נזיקין, והחוק הזה, ביחד - שני החוקים האלה, שיעברו כאן, להערכתך, חוק אחד כבר עבר והחוק השני כנראה גם יעבור - הם, בעיני, בסוף המושב, כתם בספר החוקים שחוקקה הכנסת. זו אחת החרפות היותר גדולות. איך הכנסת הזאת הופכת לקבלן ביצוע של הממשלה, בלי לשאול, בלי לערער. כל האגף הזה, שאיננו עכשיו, יבוא אחר כך כנשך-נחש, מהר מהר - להצביע ולתת גושפנקה לחוק שכבר נאמר כאן קודם על-ידי אחרים לפני - חוק גזעני, חוק שמפלה בין אזרחים, ובעיקר - חוק ששולל זכויות על בסיס של לאום.

עכשיו, אני רוצה להגיד לך משהו באופן אישי, אדוני היושב-ראש, באופן אישי ובאופן ציבורי. שמעתי שהשבוע התכנסה סיעת הליכוד בכנסת והחליטה לאפשר, או לתמוך או לחוקק חוק, שבינתיים נפל, של חבר הכנסת אליעזר כהן, שייתן זכות הצבעה ליורדים בחו"ל. לישראלים - - -

אהוד יתום (הליכוד):

נפל, אני הייתי נגד.

זהבה גלאון (מרצ-יחד):

נפל, נפל. אני יודעת. אבל רגע. חבר הכנסת אהוד יתום, הרי אתה מכיר אותי, אתה יודע שאני לא באה היום לספר לכנסת ישראל על חוק שנפל, לולא היתה לי נקודה. אנחנו לא מצלמים פה את האחוריים של ההיסטוריה עכשיו, תסלח לי.

אבל, סיעת הליכוד חשבה שזה יהיה לגיטימי לתת זכות בחירה להשפיע על מה שיקרה פה במדינה - אני מדברת על גורלה של מדינה - לאנשים שנחשבים אזרחים. מי נחשב אזרח - אזרח הוא גם אדם שירד מהארץ לפני 20, 30 שנה, לא חי כאן, לא משתתף בהכרעות כאן, לא נושא בחובות - -

אהוד יתום (הליכוד):

לא משרת בצבא.

זהבה גלאון (מרצ-יחד):

- - לא משלם מסים, לא שותף בקהילה, אך ברגע שאחד, הוא או רעייתו, הם אזרחים, אז הבן שייולד לו בארצות-הברית, שמעולם לא ביקר פה, גם הוא יהיה אזרח ויוכל להשפיע על גורל המדינה בהכרעה הפוליטית הכי חשובה במדינת ישראל. ולזה כנסת ישראל כמעט נתנה יד, הפלנו חוק זה על חודם של שני קולות.

כשמדובר ביהודים, תראו באיזו קלות אפשר להיות אזרח, להשפיע על מה שקורה כאן במדינת ישראל. אך כשמדובר באזרחים, אבל הם לא יהודים, אז מנסים למנוע מהם את הדבר, בעיני, הכי משמעותי, את הזכות לחיי משפחה, את הזכות לאהוב, את הזכות להינשא ואת הזכות להחליט ולבחור היכן לחיות. אמר את זה חבר הכנסת אורון, מזמן אנו כבר לא מדברים על סיבות ביטחוניות. כל הזמן ניסו להצדיק את החוק הזה בכסות של עילה ביטחונית. למה זה היה חמור גם בכסות הזאת של העילה הביטחונית - כי מחשידים ומענישים קולקטיבית את אזרחי ישראל הערבים, כולם נהיו עכשיו מפגעים בפוטנציה, אבל אפילו כבר הכסות הביטחונית הזאת אין בה צורך. אין כבר בושה. כבר בכלל לא מדברים על כסות ביטחונית. אני שומעת את המועצה לביטחון לאומי ואני שומעת שרים בממשלה ואני שומעת חברי כנסת - המרצע יצא מהשק, וכולם אומרים: אנו חוששים פה מהסכנה הדמוגרפית.

החוק הזה לא נועד לתכלית ראויה. שמעתי שניסו לעשות פה תיקונים אלה או אחרים, התיקונים האלה הם לעג לרש. כל תיקון לא יהפוך אותו למידתי. החוק הזה היה, החוק הזה נשאר, החוק הזה יישאר לא מידתי, החוק הזה פוגע אנושות בערך השוויון של אזרחי ישראל הערבים. אני מזכירה לכל חברי הכנסת, כל אחד, רוממות השוויון בגרוננו, שוויון זה ערך מרכזי, השוויון הוא ערך

בעל מעמד חוקתי במדינת ישראל, אבל כשמדובר באזרחים שהם ערבים, אז הערך הזה כבר לא חל עליהם.

אני חושבת שדווקא עתות חירום הן רגעי המבחן לחברה שמנסה להחשיב עצמה דמוקרטית. אני כבר לא בטוחה שאנו יכולים להגדיר את עצמנו באופן הזה, כשאנו באופן כל כך בוטה פוגעים בקבוצה של אזרחים שמהווים חמישית מאזרחי המדינה.

אדוני היושב-ראש, אני מודה שכל פעם יש לי התחושה הזאת, שהנה, בחוק הקודם חשבת ששכר אי-אפשר להתנוול יותר, שכבר הגענו לתחתית המדרון המוסרי. לא עולה על הדעת שום דבר שאפשר לעשות. כל פעם מחדש אני עולה כאן על הדוכן ומגלה שאין גבול לתחתית המדרון המוסרי, אין גבול לתהום הזאת שאנו נמצאים בה. אנחנו לא על ספו של מדרון. התנוולנו, אנחנו מתנוולים, והכנסת הזאת נותנת יד לאחת הנבלות היותר גדולות, שמכתימות את ספר החוקים הישראלי.

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה, אדוני. יש לך חמש דקות, כי אתה מסתייג יחיד ולא סיעה. ניתן לך שבע דקות.

טלב אלסאנע (רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כמה דקות אישרה הכנסת הצעת חוק בעניין שלילת זכותם של נפגעי האינתיפאדה לפיצוי, וראו זה פלא, אף שהיתה דעה אחידה, כמעט באופן אוטומטי ללא יוצא מן הכלל של כל הצד של הימין, כבוד היושב-ראש, איך אתה מסביר את העובדה שאנשי אקדמיה מאוד מוערכים כמו פרופסור מירי גור-אריה ועורכת-הדין יהודית קרפ, פרופסור מרדכי קרמניצר ופרופסור דוד קרצ'מר והרבה אחרים, כולם בעמדה אחידה שחוק זה הוא פסול ומגנים את החוק. אומרים שמדינת ישראל באה להתנתק מאחריותה כלפי האזרחים הפלסטינים שנמצאים בשליטה הביטחונית, ואני מציין את זה במלים שלהם: "ביד אחת מגנה ישראל מעשים אלה ולעתים אף מעמידה לדין חיילים המבצעים אותם, אולם בידה האחרת היא מבקשת להתנער מחובתה המשפטית והמוסרית לפצות את קורבנותיהם. אנו מזכירים לחברי הכנסת כי זכותם של פלסטינים לתבוע את המדינה על נזקים שנגרמו להם כתוצאה מפעילות מבצעית כבר צומצמה בתיקון משנת 2002".

יש העמדה האקדמית, יש עסקנים פוליטיים שאומרים: זה המצפן של החברה, זה הקול השפוי של החברה, ובאופן אוטומטי ללא יוצא דופן אפילו צדיק אחד לא נגד הצעת החוק, ולאחר מכן באה עוד הצעת חוק כזאת, שבה אנו דנים, והיא מתייחסת לחלק מאזרחי המדינה על-פי צבע עורם, על-פי השייכות הלאומית שלהם, כי כולנו יודעים שלא יהודים הולכים להתחתן עם פלסטיניות בגדה

וברצועה אלא אזרחים ערבים. זה חוק שמיועד לאוכלוסייה המוגדרת על-פי סוג השייכות הלאומית והדתית שלה.

כל הארגונים של זכויות האזרח, ללא יוצא מן הכלל, והארגונים האלה לא ארגונים ערביים ולא פלסטיניים, כל הארגונים של זכויות האזרח אומרים שהחוק הזה הוא רע. איך אתה מסביר את זה, שכולם, ללא יוצא מן הכלל, ויוצא גם כן מהצד השני, שכל חברי הכנסת מהצד הזה לרבות אלה משינוי שמדברים על דמוקרטיה ומשמיעים כל מיני ססמאות ריקות מתוכן, כששמים אותם במבחן האמיתי והממשי, כולם מצביעים פה-אחד בעד החוק הזה?

לכן אני שואל: מדוע צריך להטריח את חברי הכנסת להצביע, אם כולם בעמדה אחת, כולם תוכנה אחת, כולם כמו רובוטים מגיעים, מצביעים? אז אולי נציגם, יושב-ראש הקואליציה, יצביע בשם כולם. הרי כולם יצביעו אותו דבר. אין שיקול דעת. מה זה, אנשים מהופנטים? לאנשים נמחק שיקול הדעת שלהם? אנשים לא מעזים לומר מלה אחרת מחוץ לעדר? מה שהרועה אומר, העדר הולך אחריו. זו פשיטת רגל, יש משהו פגום במערכת.

היו"ר ראובן ריבלין:

יכול להיות שאתה תצביע נגד הקמת מדינה פלסטינית?

טלב אלסאנע (רע"ם):

מה הקשר? אני מדבר על נישואים. אתן לך דוגמה טובה יותר: אני אצביע בעד יהודים פלסטינים שיתחתנו עם יהודיות ישראליות ויעשו איחוד משפחות בפלסטין. אני אצביע בעד יהודי מרוקאי שהתחתן עם יהודייה בכל מקום שתמצא, ויתאחדו שם במדינה שלהם, זה דומה. מה זה קשור, מדינה פלסטינית? נניח שיש שתי מדינות בעולם – יש מדינת ישראל בעולם - -

היו"ר ראובן ריבלין:

ישראל וארצות-הברית נמצאות במלחמה, ואני מתחתן עם אמריקנית ורוצה להביא אותה לפה, כשיש לי טרור. דוגמה - ישראל וארצות-הברית נמצאות במלחמה, ויש בישראל או בארצות-הברית טרור של אחת המדינות נגד אחרת, או של אזרחים. ואני בא ואומר: כל עוד אני נמצא במלחמה עם ארצות-הברית, אני מבקש למנוע את האפשרות שעקב אמצעי חיתון, ייכנסו מחבלים אלי, חלילה. חלילה, כי אני אומר זאת גם לגבי אנשים מעולים ומצוינים מבין אחינו ובני-דודינו הפלסטינים, ואני מתייחס אל כל אדם כאדם. מי שהוא חבר שלי, הוא חבר שלי. ומי שהוא אויב שלי, אני אשתדל להיות יותר חזק ממנו.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

תראה איך האמריקנים התנהגו ליפנים.

היו"ר ראובן ריבלין:

נכון. אני לא מדבר על היפנים, אני לא לוקח דוגמה מהאמריקנים.

טלב אלסאנע (רע"ם):

לתקופה קצרה, אתה יודע, כשהיתה מלחמה.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

לתקופה קצרה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני שואל אותו - - -

טלב אלסאנע (רע"ם):

ואחר כך התנצלו על זה ושילמו פיצוי. שילמו להם פיצוי.

היו"ר ראובן ריבלין:

איך האירנים היו נוהגים עם העירקים בזמן מלחמה? האם היו מאפשרים, חלילה - יש שאלות קשות. חבר הכנסת מח'ול - אני עצרתי לך את השעון, אתה תקבל את הזמן - יש שאלות קשות. אי-אפשר לפעמים לאחוז את - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

- - -

היו"ר ראובן ריבלין:

מרגע זה, חבר הכנסת טלב אלסאנע, קודם כול, אני מוסיף לך דקה, בבקשה. ועכשיו יש לך שלוש דקות וחצי ותגמור את הדברים בצורה מסודרת.

טלב אלסאנע (רע"ם):

אני רוצה לענות לאדוני, עד כמה שאני יכול, ולומר שאי-אפשר שהאדם שלא הכריז מלחמה, הוא לא יכול לעשות שלום, הוא יהיה הקורבן של מלחמות בין שתי מדינות.

היו"ר ראובן ריבלין:

זה נכון. זה נכון.

טלב אלסאנע (רע"ם):

ואת האדם צריך לדון כאדם, על-פי מעשיו.

היו"ר ראובן ריבלין:

נכון.

טלב אלסאנע (רע"ם):

והדבר הנוסף: נניח, אדוני היושב-ראש - אני התחלתי לומר - שתי מדינות. מדינת ישראל ומדינת פלסטין, בעולם אין מדינה נוספת. ואז, מדינת ישראל אומרת: נישואים - אין איחוד אצלנו. ומדינת פלסטין אומרת: נישואים מעורבים? אין איחוד נישואים אצלנו. איפה יגורו בני-זוג שמתחתנים בתוך שתי המדינות? זה דבר שהוא אבסורדי. חבר הכנסת יתום אמר משפט. אמר: אשה הולכת אחרי הגבר. בוא נקבל את זה. כל אשה תלך אחרי הגבר - אבל 90% מהמקרים הם של נשים שמתחתנות עם הגברים - וגם החוק הזה מונע את ההלכה הזאת. הרי יש מקרה בתנ"ך - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

יכול להיות שבהסתייגות של חד"ש יש ממש, בהסתייגות האומרת: על אף הוראות סעיף 2, רשאי שר הפנים או מפקד האזור - לפי העניין - לתת לתושב אזור רשיון ישיבה בישראל או היתר שהייה בישראל. יכול להיות בהחלט.

טלב אלסאנע (רע"ם):

נכון, נכון. יש דוגמה, אדוני, שלמדתי - הרי לא למדנו בתיכון את דת האסלאם, למדנו תנ"ך. ולמדנו על המקרה של רות המואבייה, ממואב.

היו"ר ראובן ריבלין:

מגילת רות.

טלב אלסאנע (רע"ם):

כן. היתה פלסטינית. ועכשיו, אם היה החוק הזה, אם היו מיישמים אותו, היא לא היתה מקבלת איחוד משפחות - -

אהוד יתום (הליכוד):

היא התגיירה.

טלב אלסאנע (רע"ם):

- - וגם דוד המלך לא היה נולד.

אהוד יתום (הליכוד):

אבל היא התגיירה - - -

טלב אלסאנע (רע"ם):

אז החוק - הרי בחברות, לפני קום המדינה, במדינות שלא מתיימרות להיות דמוקרטיות, בחברות הכי פרימיטיביות - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

רות המואבייה היתה צאצא של פלסטינים. כי הכנענים היו - - -

אהוד יתום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אבל היא כאילו התגיירה.

טלב אלסאנע (רע"ם):

הרי כל חברה שבטית - - -

אהוד יתום (הליכוד):

היא אמרה: עמי - עמך.

טלב אלסאנע (רע"ם):

יש נישואים מעורבים אפילו בין שבטים.

היו"ר ראובן ריבלין:

אתה רואה שהפלסטינים הולידו את דוד המלך, חבר הכנסת דהאמשה? כי הוא לא יודע שרות המואבייה היתה הסבתא של דוד המלך.

טלב אלסאנע (רע"ם):

כן. הסבתא שלו. אני יודע.

היו"ר ראובן ריבלין:

היתה פלסטינית.

טלב אלסאנע (רע"ם):

ולכן אני אומר: אילו החוק הזה היה קיים, היא לא היתה מתחתנת, לא היתה מקבלת איחוד משפחות. דוד המלך לא היה נולד.

אהוד יתום (הליכוד):

טלב אלסאנע (רע"ם):

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שהיום, אצלנו - אבא שלי, זיכרונו לברכה, היה נשוי לארבע נשים. זה היה לפני קום מדינת ישראל. לא מסוגיות פוליטיות, לא היה מוסד לביטוח לאומי. הוא, פשוט מאוד, על-פי הקוראן, על-פי דת האסלאם, מותר לו להתחתן עם ארבע נשים, והוא יישם את ההלכה המוסלמית והתחתן עם ארבע נשים.

היום אני נשוי לאשה אחת. אז אם היום - -

ואסל טאהא (בל"ד):

רק?

היו"ר ראובן ריבלין:

את כל החוקים הטובים ביטלו.

טלב אלסאנע (רע"ם):

- - הופכים את זה לסוגיה פוליטית, ומי שמתחנן הופך להיות פטריוט, אז אולי צריך לחשוב אחרת, אולי אבא שלי צדק, כי יש סיבות נוספות מעבר לסיבות שהיו לו להתחנן עם עוד נשים. אבל, אני רוצה לומר - -

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

- - -

עבד-אלמאלכ דהאמשה (רע"ם):

למה אתה לא הולך בדרכי אבא?

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

- - -

טלב אלסאנע (רע"ם):

- - צריך להתייחס לדברים בהקשר הנכון. הזכות להתחנן זו זכות טבעית. זה אפילו בכל משטר, לא רק במדינה דמוקרטית כמו ישראל, שהיא הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון, והדמוקרטיה היחידה ששוללת מאזרחיה להחליט עם מי הם מתחננים. היום אפילו ההורים לא מחליטים לבנים שלהם את מי לאהוב ועם מי להתחנן. באה מדינת ישראל, והיא רוצה להחליט לאזרחים הערבים: אתה תתחנן עם ההיא, ואסור לך לאהוב את השנייה. זה דבר אבסורדי, זה דבר פסול.

ועכשיו, האבסורד הגדול ביותר, אדוני היושב-ראש, זה שנותנים שיקול ביטחוני, ואומרים: אנחנו צריכים להביא מומחים לסוגיה הביטחונית, להגיד לנו למה לעשות את זה.

א. הרי כל המומחים הביטחוניים האלה, כשהועמדו במבחן אמיתי, נכשלו. גם בעניין האינתיפאדה, גם בעניין הנשק הלא-קונבנציונלי בעירק - לא ידעו כלום. אז המומחיות שלהם שווה לאפס. אבל, אם להתחנן או לא להתחנן, לזה צריך מומחה ביטחוני? באמת. מדינת ישראל, שיש לה נשק לא קונבנציונלי - ואני לא מומחה גדול. אני יכול להגיד את זה - מפחיד אותה שערבי מתחנן עם ערבייה ומביאים ילד? תינוק ערבי מפחיד את מדינת ישראל? מה שמפחיד אותה זה חוסר המוסריות, חוסר הצדק. אם המדינה התקיימה 50 שנה והתפתחה, והיום יש שלום עם מצרים, יש שלום עם ירדן, יש סיכוי לשלום עם הפלסטינים - היום מחוקקים את החוק האבסורדי הזה? חוק שפוגע בזכות-

יסוד. איך אפשר להסביר את חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, אם הזכות הזאת להקים משפחה היא לא חלק מהכבוד של האדם?

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה.

טלב אלסאנע (רע"ם):

איזה כבוד יש לאדם אם הוא יגור כאן, אשתו שם, והילדים שלו יהיו במקום אחר? זה דבר אבסורדי, זה לא אנושי, זה לא טבעי - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

אתה חוזר על דבריך. תודה רבה.

טלב אלסאנע (רע"ם):

זוהי, לדעתי, מקעקע את הדבר הבסיסי שמתגאים בו כל הזמן - הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון. אז זו מדינה, במזרח התיכון, כשאר המדינות - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה.

טלב אלסאנע (רע"ם):

דמוקרטיה - בוודאי לא.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה. חבר הכנסת חמי דורון, בבקשה, אדוני. נציג סיעה. אחר כך טאהא, ואחר כך אהוד יתום. בבקשה.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

לפי איזה סדר בדיוק?

היו"ר ראובן ריבלין:

לפי סדר ההסתייגויות. יש לכם הסתייגויות?

עמרים מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

לי יש.

היו"ר ראובן ריבלין:

מצנע. נכון. עוד מעט אני מגיע אליך. לא, אני אתן לך. בהחלט. לא ראיתי - אם היית מפנה את תשומת לבי.

חמי דורון (שינוי):

היו"ר ראובן ריבלין:

טוב, בסדר. אם יאמרו לי שיש עוד ארבעה מהסיעה, כל אחד יקבל חמש דקות. בבקשה.

חמי דורון (שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת. אני ישבתי והקשבתי בקשב רב לדוברים, לסערה, לרגש הרב שנלווה לדבריהם - לפחות של חברי מרצ, ואני די התפלאתי. אני לא ראיתי אותם בישיבות הוועדה שדנה בנושא הזה. גם לא ראיתי אף אחד מהם בישיבת הוועדה שבה הופיע היועץ המשפטי לממשלה עם ראש השב"כ. גם שם לא ראיתי את זה. ליוויתי את הוועדה בישיבות האלו, כמעט בכולן, ואנחנו מדברים פה - וצריך לשים את הדברים על השולחן פעם אחת ולתמיד. כולם יצרו איזה מצג שווא, כאילו מדובר בחוק שעכשיו הוא חל לתמיד, חוק שהוא לנצח, או לפחות כל זמן שכנסת ישראל ומדינת ישראל קיימות.

מדובר כאן על הוראת שעה, שמסתיימת במרס 2006. זו האמת, וצריך לשים את הדברים על השולחן, ולא לנסות ולסובב את הדברים כאילו זה עכשיו לנצח נצחים.

ואסל טאהא (בל"ד):

חמי דורון (שינוי):

חבר הכנסת ואסל טאהא, אתה ישבת בכל הישיבות.

היו"ר ראובן ריבלין:

לא להפריע לו. לא להפריע.

חמי דורון (שינוי):

ישבת בכל הישיבות. אתה גם היחיד שישבת בישיבה עם ראש השב"כ. היחיד, מחברי הכנסת הערבים.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

מה?

חמי דורון (שינוי):

מה מה? אתה, חבר הכנסת מח'ול, באת בסוף, לקראת הסוף. וחבר הכנסת טלב אלסאנע בא כשסיימנו את הישיבה, בכלל. אבל לבוא לכאן ולדבר גבוהה גבוהה - זה קל. נכון. כי מה? צריך לתת דין-וחשבון אמיתי? לא. הנייר סובל הכול, מותר להגיד הכול, אין שום בעיה. בואו נעמיד את הדברים על דיוקם.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

- - -

חמי דורון (שינוי):

אמר היועץ המשפטי לממשלה בצורה הברורה ביותר: הצעת החוק הזאת נולדה לראשונה בשנת 2001, כאשר השב"כ הוא זה שביקש את הצעת החוק. חד וחלק, תבדקו את הפרוטוקולים של הוועדה. אז מה? אז השב"כ דיבר על הבעיה הדמוגפית?

ואסל טאהא (בל"ד):

כן.

חמי דורון (שינוי):

לא. לא נכון.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

- - -

חמי דורון (שינוי):

לא נכון, לא נכון. בואו וניקח את הפרוטוקולים של הוועדה. השב"כ הוא זה שביקש את הצעת החוק מהסיבה הפשוטה. הסתבר שיש פרופיל, שאפשר לצייר פרופיל של מפגע, פרופיל של מי שמעורב בפעילות טרור. ומסתבר, אדוני היושב-ראש, שלישיבה עם ראש השב"כ, כמו שאמרתי, מכל חברי הכנסת הערבים שהיו פה עכשיו ודיברו ברגש רב, ומחברי הכנסת של מרצ, הגיע רק חבר הכנסת ואסל טאהא, שנכח בכל הישיבה ושמע את כל הנתונים - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

למה?

חמי דורון (שינוי):

כי חבר הכנסת עסאם מח'ול, אתה באת באמצע הישיבה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אני באתי ושמעתי אותו - - -

חמי דורון (שינוי):

באמצע הישיבה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

והוא התחמק מלענות. למה אתה משקר?

חמי דורון (שינוי):

באמצע. כן. והוא ענה לך.

וראש השב"כ נתן לי נתונים על 1,048 הרוגים ועל קרוב ל-6,000 פצועים. נדמה לי שהמספר היה 5,987 פצועים במהלך האינתיפאדה האחרונה.

היו"ר ראובן ריבלין:

האם ראש השב"כ אמר, פשוט לי לא היתה ההזדמנות לשמוע את הסיבוב הזה, שכל פלסטיני עלול להוות סכנה ביטחונית?

חמי דורון (שינוי):

ממש לא.

היו"ר ראובן ריבלין:

האם אתה מסכים להסתייגות של מצנע, שבאה ואומרת: לא עלולים להיות, אלא מהווים.

חמי דורון (שינוי):

לא. אני אסביר לך. ראש השב"כ צייר פרופיל - -

היו"ר ראובן ריבלין:

עסאם מח'ול, צריך לדעת לשאול.

חמי דורון (שינוי):

- - מדויק של הגילאים המעורבים בטרור, לרבות הנתונים המדויקים והמספרים של חלוקת האנשים, ולכן בהוראת החוק הזאת נקבעו גילאים. יותר מזה, הוראת השעה הזאת היא הרי טובה יותר, ואתם יודעים את זה, היא עדיפה וטובה יותר מהצעת החוק שקיימת היום ומסתיימת ב-31 באוגוסט. אתם יודעים את זה, היא הרבה יותר קלה.

לא לחינם אמר פה יושב-ראש הוועדה, שהוא אומנם מתנגד, כי הוא מתנגד ברמה האידיאולוגית לנושא הזה, שבסך הכול הצעת החוק הזאת, בהשוואה להוראות השעה הקודמת, היא הרבה יותר טובה.

אנחנו מדברים על הצעת חוק, כמו שאמרתי, שהיא בסך הכול לשמונה חודשים, אולי אפילו פחות, היא עד 31 במרס 2006, ותחילתה תהיה למעשה ב-1 בספטמבר. במקביל עובדת מדינת ישראל על הצעת חוק שתצטרך לעמוד במבחן בג"ץ. היא תצטרך לעמוד במבחן בג"ץ מבחינת ההתייחסות שלה לכלל התושבים, לכלל האזרחים, לכל מי שמבקש אישור כניסה לישראל או אזרחות ישראלית.

אני רק רוצה להזכיר לחברי חברי הכנסת, שהמחבל המפגע האחרון שנעצר לפני עשרה ימים, בסוף השבוע, הסייען שלו היה בדיוק אותו אחד שמתאים לפרופיל האחמ"ש – איחוד משפחות. זה היה סייען מיפו שנעצר.

הי"ר ראובן ריבלין:

הסייען הוא אזרח.

חמי דורון (שינוי):

הוא היה במסלול של אחמ"ש, של איחוד משפחות, כי הוא נשוי לשתי ערביות ישראליות. הוא היה בדיוק באותו מסלול. זה הקטע המדויק שמראה שהפרופיל הזה אכן צודק.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אולי תספר מה אמר ראש השב"כ לגבי המשת"פים. למה לא מראים את הפרופיל שם?

חמי דורון (שינוי):

למרות הניסיון של חבר הכנסת מח'ול לנסות ולהציג, כביכול, שכל אלה שמעורבים בפיגועים הם המשת"פים - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

למה לא מראים את הפרופיל שם?

חמי דורון (שינוי):

חבר הכנסת מח'ול, הרי לא הפרעתי לך כשדיברת. אמר לך ראש השב"כ: אני מוכן להביא את הנתונים, בתנאי שתיתנו לי להציג את הנתונים של כמה אנשים - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

לא, הוא לא אמר את זה, הוא אמר - - -

חמי דורון (שינוי):

- - שאותם משת"פים הצילו, ואמרת: לא, זה לא בעניין, זה לא מעניין אותי - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אתה מנסה - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת מח'ול, אל תדבר אליו. אל תדבר אל מח'ול, הוא ישיב לך.

חמי דורון (שינוי):

אתה מנסה לעוות את המציאות.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

אולי אתה היית בישיבה, אבל לא שמעת.

היו"ר ראובן ריבלין:

מספיק. מספיק. הוא רק קרא בשמך. אל תפנה לחברי כנסת.

חמי דורון (שינוי):

חבר הכנסת מח'ול, הרי - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

למה אתה צריך לפנות אליו? הוא יענה.

חמי דורון (שינוי):

מה?

היו"ר ראובן ריבלין:

אם תאמר לו "חבר הכנסת מח'ול", הוא יענה.

חמי דורון (שינוי):

אני אומר שאחד מחברי הכנסת הערבים - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

ביקשנו ממנו שיביא, והוא סירב.

חמי דורון (שינוי):

- - שכן נכח בדיון, וזה לא היה חבר הכנסת ואסל טאהא, שאל את השאלה הזאת את ראש השב"כ, וראש השב"כ אמר: אין בעיה, אני מוכן לתת את הפרטים, בתנאי שבמקביל אני אביא את הנתונים של מספר האנשים שניצלו בזכות אותם משתפי פעולה.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

תמסור לו שאנחנו מסכימים, שיביא.

חמי דורון (שינוי):

את זה לא רצו. וזה כתוב - - -

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

זה לא כתוב, לא הבנת מה היה בישיבה.

היו"ר ראובן ריבלין:

טוב. כך כתוב לדעתו.

חמי דורון (שינוי):

זה כתוב בפרוטוקול, אפשר לראות את זה ואפשר לקרוא את זה, כל מי שרוצה.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מדברים על הצעת חוק שהיא הרע במיעוטו. נכון, אף אחד לא שלם עם הצעת החוק הזאת, ואני אצביע בעדה משתי סיבות עיקריות: האחת, הוראת השעה הזאת כמו שנאמר היא הוראת שעה, היא מוגבלת עד אשר יבואו להסדרה - ואני מקווה שהממשלה אכן לא תזקק להארכות נוספות בהוראת השעה הזאת. מצד שני, יש נטייה לשכוח שאנחנו נמצאים במצב מלחמה. אדוני שאל קודם - אם היינו במצב מלחמה עם ארצות-הברית איך היינו צריכים להתייחס. אני אדבר בצורה הרבה יותר בוטה. להזכירך, במלחמת העולם השנייה, בשנות ה-40, אזרחים יפנים, שהיו אזרחים שווי זכויות, שקיבלו אזרחות - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

אזרחים אמריקנים.

חמי דורון (שינוי):

אזרחים אמריקנים, שהיו ממוצא יפני, חלקם היגרו מיפן, חלקם היו דור שני – איך התייחסה ארצות-הברית למצב שהיה, כשאנחנו מדברים על אם הדמוקרטיה? לכן כשאני נמצא במצב מלחמה, ואמרתי את זה בוועדה, לא יעלה על הדעת שאני בזמן מלחמה - ואני נמצא במצב מלחמה, זה לא יעזור, אני נמצא עם הפלסטינים במצב מלחמה, ואני לא רואה את האפשרות שבה אזרח ישראלי יתחתן עם אזרחית או אזרח מארץ אויב ויביא אותה או אותו למדינת ישראל, ואותו אדם שהוא האויב שלי המוצהר, שנמצא אתי במצב מלחמה, לא בהפסקת אש, במצב מלחמה ברור, אני אתן לו אזרחות ישראלית.

צריך לשים לב, שהצעת החוק הזאת לא חלה למשל על ערבי תושב ירדן או על ערבי תושב מצרים. למה? כי אנחנו נמצאים במצב של שלום אתם. אין בעיה.

לכן, כל הסיפור הזה של הפליה ושל דמוגרפיה אלה המצאות שבאו בדיעבד, כי זה נוח, זה נמכר יותר טוב, זה עושה רושם יותר טוב, אפשר גם למכור את זה אולי בשוק העולמי, אלא אם כל הבית הזה חושב, או סיעת מרצ-יחד חושבת, אף שהם לא היו בישיבות, שהיועץ המשפטי למשל שיקר לוועדה. האם אדוני חושב שהיועץ המשפטי עמד ושיקר לוועדה? אני לא חושב.

היו"ר ראובן ריבלין:

הזמן הסתיים, עכשיו אתה מתחיל פרשה חדשה, של היועץ המשפטי? עד עכשיו היה ראש השב"כ.

חמי דורון (שינוי):

אנחנו מציינים את כל מי שהיה באותה ישיבה, אדוני.

היו"ר ראובן ריבלין:

עשר דקות עברו, זאת הבעיה. אם אתה צריך עוד שתי דקות, תקבל.

חמי דורון (שינוי):

עוד דקה אני אסיים.

היו"ר ראובן ריבלין:

בבקשה.

חמי דורון (שינוי):

היועץ המשפטי לממשלה אמר את הדברים בצורה הברורה ביותר, הוא הציג את הנושא פעמיים, גם בישיבה הראשונה וגם בישיבה לפני האחרונה, לפני הישיבה על ההצבעות, כשהוא בא ואמר את הדברים בצורה הברורה ביותר. נציגתו אמרה את הדברים בצורה הברורה ביותר לאורך כל הדרך, כאשר התחושה שלי לפחות, מהישיבות שנכחתי בהן, היתה שרוב החברים באו להתנגח בהצעת החוק בלי לשים לב בכלל, בלי לשמוע, כלומר, שמעו את הטענות, את מה שהציגו, ראו את העובדות, אבל התעלמו מהן. זאת אומרת, לא הפריעו להם העובדות כפי שהציגו אותם גם ראש השב"כ, גם היועץ המשפטי לממשלה, בבניית התזה של הפליה, כי כך נוח היה.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, צריך להצביע בעד הצעת החוק הזאת, צריך להצביע בעדה, מכיוון שהיום אנחנו בבחינת דמוקרטיה מתגוננת, ועלינו להתגונן היום. כרגע יש לנו הצעת החוק הזאת, היא תהיה בתוקף עד 31 במרס 2006 או עד אמצע מרס 2006. עד אז אני מקווה שהממשלה תביא הצעת חוק מסודרת, מוסדרת, טובה, ובזה תסתיים, אולי, אף שאני אישית לא מאמין, הסאגה הזאת שמדי שנה מגיעה אלינו לכנסת. תודה.

הי"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה. חבר הכנסת ואסל טאהא, אחריו – חבר הכנסת אהוד יתום, ואחריו – חבר הכנסת מצנע.

ואסל טאהא (בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת חמי דורון דיבר על כך שבין מדינת ישראל לבין הפלסטינים יש מלחמה. לזה כעת אני לא רוצה להתייחס, מפני שהמלחמה חלה בין שתי מדינות, בין שני צבאות, ולא בין עם תחת כיבוש לבין צבא כובש. זה דבר ראשון.

שנית, דיברת על כך שבין מצרים לישראל יש שלום, גם עם ירדן. רציתי שתשמע, לספר לך סיפור שקרה רק לפני שבוע. צעיר מהכפר משהד רצה להתחתן עם בחורה מירדן, קבע את יום החתונה, את הטקס, כל המוזמנים הגיעו, אני אחד מהם, הגעתי לשם, כוחות הביטחון בגשר שיח' - חסן מנעו מהכלה להגיע. זו דוגמה לירדן. זו דוגמה אחת. מנעו מהכלה הירדנית להגיע. אני אישית מטפל בכמה פניות מבחור מצרי, רופא במקצועו, שהתחתן עם ערבייה ישראלית, ויצאו לו שערות על הלשון ועל הידיים, ועד עכשיו, אחרי שנים, לא קיבל תעודת זהות. על מה מדברים? עם מצרים יש שלום. החוק הזה לא חל על מצרים? כן חל על מצרים וכן חל על ירדנים. זה לא חוק ביטחוני. זה חוק דמוגרפי. זאת הוכחה אחרת לכך שזה חוק דמוגרפי. רק אחד דיבר אמת - ראש הממשלה. הוא הצהיר לא פעם שזה חוק דמוגרפי. פעם ראשונה שאני מסכים אתו.

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

זה ענק.

ואסל טאהא (בל"ד):

הוא אמר שזה חוק דמוגרפי.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

זה הכלל? כשאתה מסכים אתו - הוא מדבר אמת, וכשאתה לא מסכים אתו - הוא לא מדבר אמת?

ואסל טאהא (בל"ד):

לא. בעניין הזה הוא דיבר ישר ואמר: החוק הזה חוק דמוגרפי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לגבי ראש השב"כ, חמי דורון לא אמר את כל האמת. אחרי הסקירה של ראש השב"כ שאלתי אותו: מבין 26 הפיגועים שהוא טוען שהיו שותפים בהם אנשים שיש להם תעודות כחולות או השתתפו ישירות או גלגלו את הפיגוע – אני מצטט אותו – שאלתי אותו כמה מבין אלה משת"פים. אדוני היושב-ראש, הוא התחמק, אמר אחד, אולי שניים.

חמי דורון (שינוי):

הוא לא התחמק.

ואסל טאהא (בל"ד):

הוא התחמק ואמר: אני לא אגור.

חמי דורון (שינוי):

הוא אמר מפורשות - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת דורון, אדוני דיבר 13 דקות.

ואסל טאהא (בל"ד):

שמעתי אותך.

היו"ר ראובן ריבלין:

נכון. לא להפריע.

ואסל טאהא (בל"ד):

לא הפרעתי לך. הוא אמר: יש גם משת"פים שהצילו חיים. אני אישית אמרתי לו: אני מוכן לשמוע. תן נתונים. הוא אמר: אני לא אגרר לשאלות כאלה. אני מצטט אותו. הוא ענה לנו שהוא לא מוכן להיגרר לשאלות כאלה ולא ענה. לכן לא ייתכן בגלל אחד או שניים להעניש אוכלוסייה שלמה.

החוק הזה הוא כתם שחור במצחם של כל אלה שתומכים בו. זה קרקוע של הדמוקרטיה שמתגאים בה. זה חתירה תחת יסודות הדמוקרטיה שמתגאים בה.

אדוני היושב-ראש, היום אושר גם חוק בלתי אנושי, גזעני, חוק הנזקים האזרחיים. החוק הזה גם הוא כתם וחרפה במצחה של מדינת ישראל. מדינה שכובשת שטחים, והיא השלטת שם, מרשה לעצמה לשרוף גורן שלם כדי לפגוע במחט. שורפים עם שלם ומונעים מהם דרך חוק לתבוע פיצויים. זה צעד אחר בכיוון הפאשיזם. כך הרבה משטרים בעולם הגיעו לפאשיזם - תוך כדי חקיקה, חקיקת חוקים כאלה.

חוק האזרחות, אדוני היושב-ראש, גם הוא בלתי אנושי, גם הוא גזעני, גם הוא מופנה נגד אוכלוסייה שלמה. זהו חוק שמטרתו פחות ערבים במדינה, פחות ערבים בכל מקום במדינה הזאת. יש להזכיר שאנחנו, האזרחים הערבים, אנחנו חלק מהאדמה הזאת, זאת ארצנו ואין לנו ארץ אחרת.

היו"ר ראובן ריבלין:

אתם גם חלק מהמדינה הזאת.

ואסל טאהא (בל"ד):

גם חלק מהמדינה הזאת. אין לנו ארץ אחרת, לכן כל לחץ לא יועיל. אומנם זה כואב, אומנם זה פוגע, אומנם זה בלתי אנושי, אבל בסופו של דבר האור יצא, וכל אדם שיש לו זכות בסופו של דבר יגיע הזמן שיקבל את הזכות שלו.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה לחבר הכנסת טאהא. חבר הכנסת אהוד יתום, חמש דקות לרשות אדוני. אחריו – חבר הכנסת מצנע. חבר הכנסת יתום, אין לך פה הסתייגות תנועתית, יש לך הסתייגות אישית. תדבר שבע דקות. הוא הדין לגבי חבר הכנסת מצנע, שגם אצלו ההסתייגויות הן אישיות.

אהוד יתום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה לומר שהדיונים בוועדת הפנים היו מאוד מאוד רציניים, והגיעו לשם כל המי ומי שהיו צריכים להסביר, להדגיש, להבהיר ולהאיר.

מה שקורה כאן בשעתיים האחרונות - פשוט נראה לי שאנשים לא חיים במציאות שלנו. כאילו לא היו 25,375 פיגועים, לא היו 142 פיגועי התאבדות, לא היו 1,050 הרוגים, לא היו 5,587 פצועים. פתאום מיתממים על הדבר הנדיר הזה בקרב המוסלמים, שהאשה הולכת אחר הגבר. אני אמרתי בדיונים, אדוני היושב-ראש, מי שרוצה לקיים חיי משפחה ואוהב את אשתו והיא אוהבת אותו, שיחיו במקום שמותר לחיות, לא בזמן מלחמה במקום שאסור להם לחיות.

אתה יודע מה? יותר מזה, אני כאן עומד כאיש קואליציה, וקשה לי מאוד, אדוני היושב-ראש, להצביע בעד החוק הזה, גם אם אני אצביע בעדו, כי הממשלה פשוט הלכה כברת דרך אדירה מהנתונים של היום, חברי חברי הכנסת, ואתם יודעים את זה. אדוני, אם לסבר קצת את האוזן, אני רוצה שתדע: לא היתה מגבלה של גיל עד עתה. היום, השב"כ, אחרי מאבקים קשים בינו לבין עצמו, הסכים למגבלה של גיל - 35 שנה לגבר ו-25 שנה לאשה. אני עוד מעט אתן נתונים שתבינו מה המשמעות. זה לקיחת סיכון מחושב אדיר בימי מלחמה כאשר 25 מעורבים, שהם, אדוני, 11% מהאוכלוסייה של כלל ערביי ישראל שמעורבים בפיגועים. 225 ערבים ישראלים מעורבים בפיגועים. יש להם מכפיל כוח שאסור לנו לשכוח אותו, גם מספרים צהובים, גם תעודות זהות ישראליות. הם יכולים במדינה הדמוקרטית שלנו לנוע מכאן ולכאן ולעשות כל מה שהם רוצים לעשות. וכאלה שנטלו על עצמם את שליחות השטן להרוג ישראלים, ערבים ויהודים כאחד, והנתונים ממש מדהימים.

אני רוצה לתת חלק מהנתונים כדי שתבינו מאיפה המשמעות הזאת של הגילים - 35 שנה לגבר ו-25 שנה לאשה, המגבלה הזאת שלא היתה קודם, אדוני היושב-ראש. ילדים מגיל 14, כשהיתה מגבלה לגיל 12, והליכה כברת דרך שאני ממש לא מאמין שהממשלה הזאת עשתה, ובכל אופן היא עשתה את זה. על כן, על כל הסתייגות של הפרת גיל, ביקשתי להחמיר את הגיל, כדי לנסות ולאזן את תמונת המצב. לא היתה שום דרך אחרת, וישבו החברים ושמעו ברוב קשב גם את היועץ המשפטי לממשלה וגם את ראש השב"כ, שהופיע וחשף את הנתונים קבל עם וועדה. חד וחלק.

אני רוצה קצת לסבר את האוזן במעט הזמן שנותר לי: למה הלכו לגיל 14, כשאני חשבת שצריך ללכת לגיל 12? אדוני היושב-ראש, באינתיפאדה הזאת מעורבים בסך הכול בטרור מאז תחילת העימות 33 ילדים. גילאי 12-13 – שני ילדים, גילאי 13-14 – שבעה ילדים, גילאי 14-15 –

24 ילדים. זה פשוט נתון מדהים, שכאשר מאגדים אותו לחבילה אחת אפשר להבין ממה המדינה הזאת חוששת ולמה היא צריכה להגן על אזרחיה, ערבים ויהודים כאחד. הרי כולנו נפגעי טרור.

מה אפשר לעשות? בחיפה היו פיגועים שפסחו על ערביי ישראל נאמנים? אין אחד שעושה הקנטה טוטלית. אני אומר וחושב, שבמשך 57 שנות המדינה גילו ערביי ישראל בגרות וגילו אחריות. עשבים שוטים יש גם פה וגם שם, אני מסכים, אבל כשיש נתונים כאלה, איך אפשר להתעלם מהם? איך אפשר לעבור בעניין הזה לסדר-היום?

אדוני היושב-ראש, בסך-הכול מעורבים 25 אנשים שהם אחמ"שים. 11% מכל ערביי ישראל שמעורבים בפח"ע. 64%, 16 במספר, הם אחמ"שים שמרכז החיים שלהם כאן בישראל, ותשעה שמרכז החיים שלהם הוא בשטחים. זה אומר דורשני. על כן אני אומר, שכאשר רוצים איחוד משפחה, יש גבר ואשה אוהבים, שגם יולדים ילדים, שילכו לגור במקום שמותר להם. אנחנו אמרנו פעם שאנחנו מונעים ממישהו לגור עם מי שהוא אוהב ועם מי שהוא רוצה לעשות את המפעל הנהדר הזה, הקמת משפחה?

יתירה מכך, רבותי, היקף הנפגעים מפיגועי התאבדות נכון ל-10 ביולי 2005, כאשר 16 אחמ"שים מעורבים בגלגול פיגועי התאבדות, הם 57 הרוגים ו-370 פצועים. יש תופעה חדשה מ-2002, והתופעה הזאת מלמדת שנשים החלו להשתתף בטרור והנתונים האלה מדהימים, ממשה מדהימים. סך כל הנשים המעורבות - 89 במספר. 67 מעורבות בפיגועי התאבדות, ומתוכן שמונה מתאבדות. נשים מעורבות בפיגועי התאבדות ב-2002 - 16 נשים, ב-2003 - 14 נשים, ב-2004 - 36 נשים, ב-2005 - שתי נשים. חתך הגילאים של המעורבות בטרור הוא 17-30, והשב"כ הסכים לרדת לגיל 25. מבחינת הגברים זה מעבר לגיל 35, והוא הסכים להישען על גיל 35. אני חושב שזאת הליכה מטאורית לקראת הדמוקרטיה במדינה שיש בה טרור כמעט יום-יום, יש הרוגים יום-יום ומשלמים בחיי אדם, יהודים וערבים כאחד.

על מנת לסכם את הדברים וגם לעמוד בלוח הזמנים, אני רוצה לומר לכם עוד דבר אחד. יש אחמ"שים ויש בנים לאחמ"שים, חבר הכנסת מצנע. כדאי, אדוני היושב-ראש, שגם חיים אורון ישמע כי הנתונים האלה חשובים. מקרב האחמ"שים, המעורבים בפעילות טרור בין 2001 ל-2004 - 36%, תשעה במספר, הם אחמ"ש בעקבות נישואין. 64%, 16 במספר, הם בנים לאחמ"ש, דור שני לאחמ"שים. על מה אנחנו מדברים? אנחנו חיים בגן-עדן? אני שואל אתכם - אנחנו חיים בגן-עדן או בגיהנום של טרור. מי שאמר שאנחנו עוד נשמע את ההדים לעתיד - כן, אנחנו נשמע את ההדים לעתיד - של הפיצוצים במסעדות, בבתי-הקפה ובאוטובוסים, של יללות האמבולנסים, של הבכי קורע הלב של אלה שמלווים אותם למנוחות עולמים.

על כן, החוק הזה הוא לא רק חוק חשוב, אלא הוא חוק צודק, והוא אך ורק עד מרס בשנה הבאה. אני מקווה שעד אז יהיה שקט ונוכל להקל בדברים, כי אף אחד לא מחפש את החקיקה הזאת. היא כורח ביטחוני ותפסיקו לספר סיפורים בנושא הדמוגרפי. זה פשוט לא נכון. תודה רבה.

ואסל טאהא (בל"ד):

זה מה שראש הממשלה אמר.

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת טאהא, יש הרבה אנשים בכנסת שמדברים על הנושא הדמוגרפי. הרבה אנשים. בזכות הנושא הדמוגרפי יש אנשים שמצביעים בעד התנתקות ובעד פינוי יישובים. רבותי, הנושא הדמוגרפי הוא נושא מעיק מאוד, שקיים. מה אנחנו יכולים לעשות? אנחנו צריכים קודם כול לדאוג גם להקמתה של מדינה שבאמת העם היהודי יוכל לחיות בה בשלום.

חבר הכנסת מצנע, בבקשה, אדוני. גם לרשות אדוני שבע דקות. אחריו - חברת הכנסת אראלה גולן, ואחריה - חברי הכנסת יאסינוב ורשף חן.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, אנחנו ניצבים היום לפני אישור בקריאה שנייה ושלישית של חוק קשה, חוק שהולך על חבל דק מאוד בין דמוקרטיה וזכויות האזרח, זכויות הפרט מצד אחד, לצורכי הביטחון מצד שני. הדיונים באמת היו דיונים עניינים ורציניים בוועדת הפנים, שנוהלה על-ידי חבר הכנסת גאלב מג'אדלה. היועץ המשפטי, ראש השב"כ ואנשי שירות הביטחון הציגו באופן די מלא ודי משכנע שהסיבה העיקרית העומדת מאחורי החוק הזה היא סיבה ביטחונית ולא סיבה אחרת. כל אחד יכול לחפש ולמצוא סיבות רבות אחרות, אבל זאת האמת.

אלה מחברינו שמדברים על הרס הדמוקרטיה - עדיין יש דמוקרטיה במדינת ישראל, אבל גם לדמוקרטיה מותר להתגונן. אני מצביע בעד החוק - יש לי כמה הסתייגויות, ואני מקווה שלפחות חלק מהן יתקבלו - לא בלב קל, אבל מתוך הבנה שבמציאות שבה אנחנו חיים - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת מצנע, ברשותך, אני רוצה שתסביר לי איך תוכל המערכת להתמודד אם במקום שנכתוב בחוק "עלולים להוות" נכתוב "מהוות". הרי בסופו של דבר יכול להיות מצב שבו אנחנו לא יכולים לדעת. אני מבקש שתפרט את זה, כי אני נוטה לתמוך בהסתייגות שלך.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

אני אומר לך, אבל אני רוצה קודם כול להזכיר את הדמוקרטיה המתגוננת. נתנו פה דוגמאות מדמוקרטיות אחרות בעולם, ואנחנו רואים מה קורה היום באנגליה ובארצות-הברית. דמוקרטיה, לא

רק שהיא צריכה להתמודד, זאת לא רק זכותה, זאת חובתה של ההנהגה לתת ביטחון ולספק ביטחון לתושביה ולאזרחיה באשר הם.

אנחנו עומדים בפני אתגרים, אנחנו נמצאים בלחימה בלתי פוסקת ועל זה אין אף אחד שמערער. מה לעשות והטרור הפלסטיני באמת חוצה את כל הקווים, את כל הגבולות, משתמש בכל האמצעים, לרבות שימוש ציני לפעמים בחקיקה, בפעולות הומניטריות שאנחנו עושים - ראה את הבחורה במחסום ארז ודברים רבים נוספים, או שליחת ילדים. אין ספק שהמאבק הזה גובה מחיר כבד וטרגדיות אנושיות נוראיות. האמינו לי, כראש העיר חיפה בעבר חוויתי ארבעה פיגועי טרור, מהקשים ביותר. משפחות שלמות, ילדים בצהרי-היום שחוזרים הביתה. על כן אנחנו צריכים להתגונן, והתגוננות יוצרת גם היא מקרים טראגיים בפני עצמם, כדוגמת משפחות שלא יכולות להתאחד ודברים נוספים.

על כן אנחנו צריכים לעשות את זה. אני אומר שוב, שגורמי הביטחון הציגו תמונה ברורה וחד-משמעית ועל כן אני אתמוך בחוק, אבל יש בו מקום לתיקונים. יש לפחות ארבעה נושאים שיכולים וצריכים לשנות בחוק הזה, חלקם כבר נמצאים בו. דבר ראשון, כמובן, הוא התקופה המוגבלת. הממשלה באה ואומרת כך: אנחנו מבינים שבחוק הזה יש פגיעה בחופש הפרט, באזרחות, ועל כן אנחנו קובעים אותו לזמן מוגבל. אפשר יהיה לאשר ולהאריך אותו כמובן, אבל זה יחייב חזרה אלינו כדי לעשות את זה. הדבר השני שצריך, לדעתי, לעשות הוא למצוא דרך להעניק לשר הפנים איזה שיקול דעת במקרים יוצאי דופן ומיוחדים, שאחרי בחינתם אפשר יהיה לאשר אותם.

היו"ר ראובן ריבלין:

לשר הפנים או למפקד הצבאי.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

כמובן. שר הפנים או המפקד הצבאי.

היו"ר ראובן ריבלין:

ראיתי שזאת ההסתייגות של חד"ש.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

הדבר השלישי הוא להעלות את הגיל מ-14 ל-16. כן, אהוד, להעלות מגיל 14 לגיל 16. הדבר האחרון שעליו אני רוצה להתעכב, אדוני היושב-ראש, גם לשאלתך, הוא על תיקון הסעיף הנותן את שיקול הדעת ואומר: "העלול להוות סיכון ביטחוני", ואני מציע לתקן את זה ל"מהווה סיכון ביטחוני", והפרמטר, אהוד, הוא מה שאתה דיברת עליו. הפרמטר - - -

אהוד יתום (הליכוד):

היה לך קמ"ט בצבא, הוא היה - - - זה ראה וקדש - - -

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

הוא לא צריך לומר על מישהו - - -

אהוד יתום (הליכוד):

- - -

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

כשאתה מדבר על "מהווה סיכון ביטחוני", אתה מחייב את חובת ההוכחה, להתאים את האיש לפרופיל הפוטנציאלי של המתאבד - -

אהוד יתום (הליכוד):

- - -

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

- - וזה מאפשר יתר חופש פעולה לרשויות - שר הפנים והמפקד האזורי.

היו"ר ראובן ריבלין:

כשאתה כותב "מהווה סיכון", זאת אומרת, אתה צריך להוכיח שהוא מחבל.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

לא שהוא מחבל - שהוא מהווה סיכון.

היו"ר ראובן ריבלין:

אז הניסוח שלך לא נכון. המנסחת המשפטית שלך לא - - - העלול להוות - זה הפרופיל.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

אני ניסיתי לשכנע, האמת שלא קיבלתי תשובה עד הסוף. ביקשתי מאנשי הייעוץ המשפטי של שירות הביטחון אפילו לתת תשובה עד היום בערב, הם לא נתנו תשובה.

אני חושב שאפשר לטפל בזה כי גם השב"כ מתמודד עם פרופילים, ועל כן אני חושב שניתן, ואז חובת ההוכחה שהאיש מהווה סיכון ביטחוני נתונה בכל זאת באיזה דו-שיח שמתקיים עם המפקד הצבאי, או עם השר, לאשר או לא לאשר.

היו"ר ראובן ריבלין:

זה ייתן לו אפשרות גם לפנות לבג"ץ, לומר: אני לא סיכון ביטחוני.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

דרך אגב, זה גם לפי דעתי פותר את הבעיה - -

היו"ר ראובן ריבלין:

אני חושב שאתה צודק.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

- - שמעלה חד"ש, וזה לתת שיקול דעת מסוים למפקד הצבאי ולשר הפנים.

היו"ר ראובן ריבלין:

זו הסתייגות שמאה אחוז צריך אותה.

עמרם מצנע (העבודה - מימד - עם אחד):

ועל כן, אני חושב שאפשר לקבל את ההסתייגות. חבל לי שמשד המשפטים, הייעוץ המשפטי והשב"כ, לא נתנו תשובה עד היום. אני ביקשתי מהם. האיש שהיה שם לא הסתייג לגמרי, אבל בהחלט אמר את זה.

ואני רוצה לומר עוד הפעם בשורה התחתונה לחברי חברי הכנסת - זה לא חוק שאנחנו יכולים להתגאות בו, אבל הוא חוק חיוני במציאות הביטחונית שבה אנחנו נמצאים. אני חושב שצריך לאשר אותו, ואני מקווה שהוא יאושר עם ההסתייגות הזאת. תודה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה לחבר הכנסת מצנע. הנה, 33 שניות הוא אפילו חסך לנו. בבקשה, חברת הכנסת אראלה גולן, ואחריה - חבר הכנסת יאסינוב, אחריו - חבר הכנסת רשף חן, ומסיים חבר הכנסת גדעון סער. כל שאר המסתייגים אינם נמצאים באולם, ולכן עבר זמנם, בטלה הסתייגותם.

אראלה גולן (שינוי):

יושב-ראש הכנסת, כנסת נכבדה, התיקון לחוק האזרחות מגביל אכן את שר הפנים בהענקת אזרחות או רשיון קבע לישיבה בארץ לפלסטינים תושבי השטחים. לצערי, להגבלות האלה יש מקום והן מתבססות על כמה סיבות, כשבעיני השילוב בין כל הסיבות יחד - ולא סיבה אחת בלבד - מצדיק את ההגבלות האלה.

השיקול הביטחוני - בכל זאת ולמרות הכול. מאז פרוץ האינתיפאדה היה מספר לא מבוטל של מקרים שבהם פלסטינים או תושבי מזרח-ירושלים ניצלו את קבלת האזרחות או את רשיון השהייה בארץ לביצוע פיגועים או לניסיון לבצע פיגועים, וקיבלנו בוועדה סקירה ביטחונית בהחלט משכנעת, לצערי.

השיקול הכלכלי - שגם את העובדה הזאת משום-מה נמנעים מלציין, אבל הוא קיים. הכניסה של תושבים לארץ במסגרת של איחוד משפחות הביאה לתשלומי עתק של הביטוח הלאומי, לפחות רק בקצבאות ילדים, ומוכרחים לומר גם את האמת הזאת.

סיבה נוספת שחשובה בעיני מאוד היא עדיין אופיה של מדינת ישראל. ישראל היא בעצם אי דמוקרטי של רמת חיים מערבית בלב כל המזרח התיכון, ואם לא יוצבו סכרים מתאימים - צפויה הצפה של אנשים שמבקשים בעצם לשפר את רמת חייהם, ובסופו של תהליך אנחנו צפויים להגיע למדינה דו-לאומית.

נכון שמניעת ישיבה בארץ של פלסטינים שנישאו לאזרחיות ואזרחים ישראלים היא פגיעה בעקרונות הדמוקרטיה ושוויון הזכויות, אבל מדינה יהודית פירושה זכותנו כעם להגדיר את עצמנו, כפי שמוגדר במגילת העצמאות. ועם כל הכבוד והסימפתייה - ובאמת יש כזאת - לאיחוד משפחות, זכותנו היסודית, של כל אחד מבני הרוב היהודי, לשמר ולשמור את אופי המדינה, ומדובר על אופיה הלאומי, התרבותי, הסדר הציבורי שבה, ביטחונה ועתידה.

החלטה זו היא נכונה, גם אם היא תיתקל בהתנגדות - והיא נתקלת - של ארגוני זכויות האדם.

אני מוכרחה לציין כאן, שבהרבה מאוד מדינות נאורות יש חוקי הגירה הרבה הרבה יותר נוקשים. בשווייץ, למשל, אדם מקבל אזרחות רק לאחר ארבע שנים שבהן הוא הוכיח את זיקתו לתרבות, לשפה, את ידיעת המסורת ומנהגי המקום. בדנמרק, לעומת זאת, שבע שנים - רק אחרי זה אפשר לקבל אזרחות. באוסטרליה ובקנדה גם דרושה יכולת כלכלית, וזה נדרש מהם ובמשך עשר שנים הם צריכים להוכיח יכולת כזאת, ויש מדינות שבהן נדרשות גם בדיקות רפואיות.

בנימין אלון (האיחוד הלאומי - ישראל ביתנו):

גם אם הם מתחננים?

היו"ר ראובן ריבלין:

אבל זה לא העניין הזה, זה לא העניין הזה.

אראלה גולן (שינוי):

לא, זה בנושא הגירה בכלל.

היו"ר ראובן ריבלין:

בסדר, אבל שם הוא יכול להביא את אשתו, רק שהיא לא נהיית אזרחית.

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

- - - זה נורא מעניין - - -

אראלה גולן (שינוי):

זה בנושא ההגירה בכלל, שזה לא לגמרי פשוט.

היו"ר ראובן ריבלין:

פה אנחנו לא נותנים למחבלים להיכנס.

אראלה גולן (שינוי):

את זה הדגשתי קודם. אני אומרת - נוסף על זה, בנושא הגירה בכלל אנחנו - - -

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

מה קורה באיסלנד?

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת פריצקי. חברת הכנסת אראלה גולן, עוד אין לה הניסיון. אני זוכר שאתה היית

פה חדש.

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

- - -

אראלה גולן (שינוי):

זה לא עניין של ניסיון. אני פשוט מחליטה להתעלם מההערות שלך - זו גם זכותי המלאה לא לענות על ההערות שלך, בייחוד שאתה יושב מולי ולועס מסטיק בכזאת חרפה.

הצעת החוק הזאת - - -

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

- - -

היו"ר ראובן ריבלין:

לא, לא, חבר הכנסת פריצקי.

יוסף פריצקי (צל"ש - ציונות, ליברליות ושוויון):

שתקתי.

אראלה גולן (שינוי):

הצעת החוק הזאת בכל מקרה מיטיבה בהרבה את זכויותיהם של המבקשים, מההצעה הקיימת, והיעוץ המשפטי הבטיח להשלים חוק מסודר יותר בתוך תשעה חודשים. תודה רבה. יש לנו הסתייגויות, אני חושבת שאין צורך לציין אותן, כי בתהליך העבודה בוועדה הן צוינו ונכתבו.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת אראלה גולן. חבר הכנסת יאסינוב, בבקשה, אדוני.

יגאל יאסינוב (שינוי):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, חברי חברי הכנסת, השאלה שנשאלת היום, האם מדינת ישראל - בלי לבדוק איזו מדינה היא: דמוקרטית, יהודית, או קודם דמוקרטית ואחר כך יהודית - האם היא צריכה להילחם בטרור או לא. ואם היא צריכה, כמדינה עצמאית, ריבונית, להילחם בטרור - איך היא תעשה את זה. האם היא יכולה לעשות את זה בכל האמצעים שיש לה, וכדי לקדם את זה ולתת לכוחות הביטחון את האמצעים, אנחנו פה נחוקק חוק, או לא, או שהכול פתוח ואנחנו - כמו אולי בחלום - אנחנו חושבים שכל מי שבא אלינו הוא טהור, נקי וחבר.

אני חושב שהחובה שלנו לחשוב, אם אנחנו - כשמחוקקים היום את החוק, כשמאשרים אותו - יכולים להגן לפחות על איש אחד, או אשה, או ילד, או סבתא, או סבא, או מישהו, תייר, שהוא לא ייפגע, אנחנו חייבים לעשות את זה.

אמרו לי אתמול והיום: איך אתה יכול להצביע בעד החוק הזה, כי יכול להיות שגם משפחות של עולים ייפגעו מזה. יכול להיות. יכול להיות, אבל מה לעשות - אנחנו חייבים, כמו רופא, לקבל החלטה. כשרופא, כשכירורג מקבל החלטה לחתוך או לא - זה המקצוע שלו וזאת האחריות שלו. אנחנו נבחרנו כדי לקבל החלטות קשות, גורליות, ולקבל אותן ולא לברוח מהן.

אני בכלל הייתי הולך על חוק יותר קשה, אבל החוק הזה, לפחות חלקית, פותר את הבעיה.

אדוני היושב-ראש, אני כמוך ירושלמי, רק שאתה יליד, ואני לא יודע איזה דור בירושלים - אני יודע שמשפחת ריבלין היא מה - - -

הי"ר ראובן ריבלין:

עוד שבעה דורות גם הנכדים שלך לא ידעו.

יגאל יאסינוב (שינוי):

תודה. אני עולה חדש, שעליתי - עליתי לירושלים המאוחדת, לזה עליתי. זה מה שרציתי. רציתי לחיות בירושלים הזאת - לא מחולקת, לא תחת טרור. רציתי את זה. היום, כשאני פה, אתן למישהו זכות לבוא ולפוצץ אותנו ולהרוג אותנו ולהגיד: כיוון שאתם יהודים או ישראלים, אתם כאלה דמוקרטים טובים. תנו לנו אפשרות לבוא ולאהוב אתכם, ועוד תשלמו לנו כסף, ועוד תיתנו לנו עזרה, ועוד תיתנו לנו את כל השירותים - לא. האמת היא שהגישה הליברלית היא כמה שפחות חוקים, אבל זה החוק שאי-אפשר שלא לחוקק אותו או לא לקדם אותו.

בוועדה, בדיונים, לפני שנה ומשהו - - - זה החוק החדש שבא אחרי שפג תוקף החוק הקודם. קיבלנו את הנתונים כמה זה מדהים שבכל מדינות ערב אשה הולכת אחרי גבר, ורק בישראל גבר הולך אחרי אשה. יכול להיות שזה טוב, יכול להיות שזו התקדמות, אבל פה זה משהו מוזר. יותר מזה - כמו שאמרו לפני, אחוז הטרוריסטים, אחוז האנשים שעזרו לטרוריסטים, בין אלה שבאו למדינת ישראל כחברי משפחות של ישראלים, הוא גבוה יותר באחוזים מהאוכלוסייה האחרת.

אני חושב שצריך להצביע על החוק הזה, וחובה לעשות את זה.

הי"ר ראובן ריבלין:

תודה. חבר הכנסת רשף חן, בבקשה, וגם לרשותו חמש דקות. אחרון המסתייגים הוא חבר הכנסת גדעון סער, ולאחר מכן אנחנו נתחיל לעבור ולהצביע, כי יש פה מהלך הצבעה ארוך, כשיש מספר רב של הסתייגויות להצבעה ולא לדיבור.

רשף חן (שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, החוק, שאנחנו עומדים להצביע עליו הוא חוק קשה ובעייתי.

היו"ר ראובן ריבלין:

רבתי, יש פה מישהו שהטלפון שלו פתוח. זה לא יכול להיות.

רשף חן (שינוי):

כפי שאמרתי, אני סבור שמדובר בחוק קשה ובעייתי. מי שאומר אחרת, הוא או לא מבין או שהוא לא אומר את האמת. בעולם מתוקן, שבו דמוקרטיה חיות זו לצד זו בשלום, אין מקום לחוק כזה, ולא יכול להיות ספק בכך. למרבה הצער, העולם שלנו רחוק מעולם אידיאלי כזה, כרחוק מזרח ממערב, תרתי משמע. למרבה הצער, אנחנו חיים בעולם מקולקל, עולם של מלחמה, עולם של טרור, עולם של אוטובוסים מתפוצצים, עולם של ילדים שנהרגים - עולם רע. כנראה, ובעולם מקולקל יש מצבים שבהם חוק מקולקל הוא רק הכרחי.

אני חושב שמי שלא מבין, שפלסטיני שמהגר למדינת ישראל במצב הקיים, בעולם המקולקל שבו אנחנו חיים, גם מנקודת ראותו של הפלסטיני, כי אני בטוח שהפלסטיני לא חושב שהעולם שאנחנו חיים בו מושלם, מי שחושב שאותו פלסטיני לא יוצר סיכון מיוחד, שונה לחלוטין ממהגר מדנמרק, כפי שנאמר כאן - הוא או תמים או מיתמם או שניהם. מי שלא מבין שלאותו מהגר פלסטיני מטבע הדברים תהיה נאמנות והזדהות עם המאבק הפלסטיני במדינת ישראל - לא אומר את האמת. מי שלא מבין שמטבע הקשרים החברתיים והמשפחתיים של אותו מהגר פלסטיני לאנשים שנמצאים בשטחים, שנמצאים לשיטתם תחת כיבוש קשה, מי שלא מבין שהקשרים האלה יוצרים אצל המהגר גם הזדמנויות וגם לחצים לסייע למי שהוא רואה אותם, בצדק, כאחיו - לא מבין מי שלא מכיר בכך.

מי שלא מבין שעצם העובדה שאותו פלסטיני שהיגר לישראל חי במדינת ישראל בנוחות, בשלום, בהגנה וברמת חיים גבוהה, בזמן שאחיו נמצאים לשיטתו תחת כיבוש מדכא, עצם העובדה הזאת יוצרת אצלו לחצים עזים לסייע לאחיו - מי שלא מבין את זה הוא תמים או מיתמם או שניהם. לכן, חברי, זה פלא קטן מאוד שרשויות הביטחון מדווחות לנו על מובהקות סטטיסטית מוחלטת בפיגועים שבהם משתתפים מהגרים כאלה, באופן חסר כל פרופורציה לחלק שלהם באוכלוסיה של ערביי ישראל. לכן, זה ברור שהסיכון המדובר הוא סיכון אמיתי וקיים. מי שלא מודה בזה, לא אומר את האמת.

השאלה הקשה עבורנו כאן, כשאנחנו באים להחליט בחוק כל כך קשה, היא המידתיות של ההתמודדות עם הסיכון הזה. כשאנחנו מדברים על המידתיות של התמודדות, התשובה חייבת להיות קשורה לחומרת הסכנה. רבתי, זה לא מקרה שהחוק הזה חוקק לראשונה במצב של שיא מטורף בפיגועים שמהם סובלת מדינת ישראל, מצב של מאות ואלפי נפגעים בקרב האוכלוסייה האזרחית,

מצב של אוטובוסים שמתפוצצים, מצב של ילדים שנרצחים, מצב בלתי נסבל. הסיכון שאנחנו מדברים עליו הוא סיכון אמיתי וחמור בצורה שאין כדוגמתה. רק סיכון כזה יכול להצדיק חוק כזה.

זו גם הסיבה לכך שהחוק המוצע מוגבל בזמן, מפני שברור לכולנו שברגע שהסיכון הזה יעבור, גם החוק הזה יעבור. זה שכשיש לנו מידע קונקרטי על כך שמהגר מארץ כלשהי מהווה סיכון, זה שכשזה המצב אפשר למנוע את הגירתו - זה פשיטא, זה מובן מאליו ולא צריך בשביל זה חוק. אלא שאנחנו כאן נדרשים לדבר הרבה יותר קשה והרבה יותר בעייתי. אנחנו מדברים על מה שהאמריקנים קוראים: profiling של מהגרים מארץ מסוימת ובגיל מסוים. הסיכוי הזה, ה-profiling הזה, מוצדק סטטיסטית. אנחנו יודעים את זה.

אנחנו מאזנים את הפגיעה, וקיימת פגיעה, ואין ספק בכך, כי בכל הכללה אתה בהכרח גם תפגע באנשים שלא עונים על ההכללה. אנחנו מנסים לאזן זאת בכך שבתוך החוק יש מנגנוני איזון. עצם העובדה שה-profiling הזה מוגבל בגיל, זה מנגנון איזון, וגם על זה נוסף מנגנון איזון של שיקול דעת. אפשר אולי להתווכח האם שיקול הדעת רחב מספיק. הייתי שמח אם שיקול הדעת היה יותר רחב. אבל, בסך הכול, אני חושב שהחוק הזה דרוש. אני חושב שהחוק הזה מוצדק, וזה בלי למעט מהעובדה שאני חושב שהחוק הזה קשה מאוד, ואולי הקשה ביותר שהכנסת הזאת נדרשה לו עד היום.

היו"ר ראובן ריבלין:

רשף חן (שינוי):

סליחה, במושב הזה. זו היתה כוונתי. כלומר, שאני כחבר כנסת - - - עד היום.

היו"ר ראובן ריבלין:

שלא תקל ראש בפינוי יישובים.

רשף חן (שינוי):

אדוני, דווקא בעניין הזה, אני חייב להודות שעם כל הקושי, התועלת שאני ראיתי - -

היו"ר ראובן ריבלין:

קושי אובייקטיבי.

רשף חן (שינוי):

- - איזנה את הקושי לאזרחים. אני חייב לומר שהחוק הזה יותר קשה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה.

חבר הכנסת גדעון סער, אחרון המסתייגים, בבקשה. תמו הדיונים בהסתייגויות. לאחר תום נאומו של חבר הכנסת גדעון סער, אם ירצה חבר הכנסת מג'אדלה להשיב, ישיב, ואם לא - נתחיל מייד, כי יש לנו סדרת הצבעות ממושכת בנושא ההסתייגויות, כי רובן מהותיות.

גדעון סער (הליכוד):

גם שרת המשפטים יכולה - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

נדמה לי ששרת המשפטים אין לה מעמד, אלא אם היא הגישה הסתייגות.

גדעון סער (הליכוד):

לא. שרת המשפטים היא זו שהביאה את החוק והציגה את החוק, ולא - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

אין לה מעמד בשלב הקריאה השנייה והקריאה שלישית.

גדעון סער (הליכוד):

הממשלה?

היו"ר ראובן ריבלין:

אבל, אם היא תבקש בעניין זה, אני - - -

חבר הכנסת גדעון סער, יש לך חמש הסתייגויות, ואתה יכול לדבר לפחות עשר דקות.

גדעון סער (הליכוד):

בסדר, אדוני היושב-ראש. קודם, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לחבר הכנסת רשף חן, ידידי - הוא באמת ידידי, לפעמים אנחנו אומרים "ידידי" לתפארת המליצה - לבוא ולהגיד שלפנות אנשים מביתם, זה דבר פחות קשה מלמנוע איחוד משפחות על טריטוריה מסוימת, זאת אומרת, בסך הכול אתה לא מונע את הנישואים, אתה אומר שהם לא יוכלו לממש את זכותם הקדושה לאיחוד משפחות פלסטיניות בתוככי ישראל.

היו"ר ראובן ריבלין:

נגיד שההורים טעו, יש ילדים שנולדו שם, מה הם חטאו? יש ילדים שנולדו שם, אתה מבין?

גדעון סער (הליכוד):

לא, זה בסדר שהשקפתך - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

נגיד שאורי אריאל טעה, הילדים שלו נולדו שם.

רשף חן (שינוי):

לא אמרתי שזה קל.

גדעון סער (הליכוד):

זה בסדר שהשקפתך לעניין זה שונה מההשקפה שלי. אני רק אומר, אי-אפשר להשוות מהכיוון השני.

היו"ר ראובן ריבלין:

שניהם חוקים מאוד רציניים, אין ספק.

רשף חן (שינוי):

זה קשה וזה קשה.

גדעון סער (הליכוד):

הרי אין ספק שזה חוק רציני. אדוני היושב-ראש, כאן הכנסת לא הולכת לחומרה, היא הולכת לקולא מהנתיב שבו היא הלכה בשנתיים האחרונות, יותר מכך, בארבע השנים האחרונות, רק שלפני כן הדבר הוסדר בהחלטת הממשלה שאתה היית חבר בה. כאשר בג"ץ אמר שצריך להסדיר את זה בדבר חקיקה, זה אכן הוסדר בדבר חקיקה. היום מוכנסים להסדר זמני הקלות מסוימות.

התפיסה שלי, ואני יודע שהיא לא רק התפיסה שלי, אני יודע שגם שרת המשפטים ואחרים שותפים לה, שישראל בהחלט צריכה להכניס את המרכיב הדמוגרפי כמרכיב בשיקול דעתה בנושא זה. יחד עם זאת, החוק הזה, כקודמיו, הארגומנטציה שבאה לבסס אותו כאן ובבית-המשפט העליון, היא ארגומנטציה - - -

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת סער, איך יכול להיות מרכיב דמוגרפי בהוראות שעה?

גדעון סער (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה בדיוק מה שאני אומר. הארגומנטציה שביססה את החוק הזה היא ביטחונית, וזאת הארגומנטציה שהוצגה כאן וזאת הארגומנטציה שהוצגה בבג"ץ. עם זאת, יש רצון וכוונה של הממשלה לקבוע הסדר של קבע בכל סוגיית ההגירה, אשר מכליל גם את המרכיב הדמוגרפי. אומנם זה לא כאן, לעניין שבו אנחנו מכריעים כרגע, אבל זה דבר אמיתי ונכון.

היו"ר ראובן ריבלין:

אז יעשו זאת לגבי כל אזרחי העולם שאינם אזרחי ישראל.

גדעון סער (הליכוד):

אבל, כל אזרחי העולם שאינם אזרחי ישראל, גם אתם צריכים להחמיר. וכאן יש לנו קטגוריה של עם שעמו אנחנו נמצאים במלחמה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אין על זה ויכוח. אבל אז זה לא יסוד דמוגרפי, זה יסוד מלחמה.

גדעון סער (הליכוד):

בא ראש השב"כ לוועדת הפנים ומביא נתון מדהים, הזכיר אותו, נדמה לי, חבר הכנסת אהוד יתום, נדמה לי - 11%. אנחנו מדברים על מעורבות בטרור. זאת אומרת, מול זכות מסוג אחד, הזכות שנמצאת על כף המאזנים היא זכות לחיים של אזרחי ישראל. קשה לאנשים לשמוע את זה בכלל, לא

רק מאגף מסוים בבית הזה, מכיוון שהרוב של המבקשים יכולים להיות בהחלט אזרחים תמימים אשר מבקשים להינשא וגם להתגורר במקום מסוים.

אבל המיעוט, שהוא לא מיעוט אזוטרי, הוא לא 0.1%, אלא הוא מיעוט בעל משמעות, הוא גורם נזק כאשר הוא מחייב אותנו, לפני שאנחנו מדברים על הנושאים שאינם רלוונטיים כרגע לעניינו, דמותה של ישראל כמדינה יהודית, לשקול קודם כול את השיקול הביטחוני. לכן, אדוני היושב-ראש, החקיקה של החוק הזה היא חקיקה הכרחית. צריך גם להבין מה הסכנה, כי הסכנה אם לא נחוקק את החוק הזה היום, היא שנגיע למצב דברים שבו עוד ימים ספורים, בסוף החודש הזה, בסוף חודש יולי, ייפרצו השערים ולא יהיה שום סכר בנושא הזה של הבקשות לאיחוד משפחות.

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

זה לא נכון, יש שר פנים שהוא מאשר. תהיה ישר, לפחות תמסור אינפורמציה נכונה.

גדעון סער (הליכוד):

לא יהיה שום סכר של מדיניות.

היו"ר ראובן ריבלין:

אם שר הפנים, בלי החוק הזה, לא יאשר, אמר הבג"ץ שצריך להתגונן. בזמן שהטרור מכה המוזות לפעמים שותקות. גם בית-המשפט העליון אמר זאת, אבל הוא ביקש את חקיקת הכנסת.

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

שלוש שנים קיים החוק הזה, ואין שום דבר.

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת זחאלקה, הוויכוח העקרוני הוא ויכוח קשה, אין על זה ויכוח.

גדעון סער (הליכוד):

אדוני השר, כאשר מדובר בחוק כלכלי, אתה רוצה שיהיה לו רוב. לחוק הזה יש גם הסתייגויות רבות. צריך שכל החברים בבית הזה, שהגיעו עד השעה המאוחרת הזאת, ימצו את הזכות הדמוקרטית.

ולכן, כפי שאמר כאן חבר הכנסת ברכה, לא רק שאיננו מתביישים, אנחנו ממלאים את חובתנו כלפי אזרחי ישראל, והחובה העליונה שלנו כלפי אזרחי ישראל היא כלפי זכותם לחיים וזכותם

לשלמות גופם. אנחנו צריכים להגן עליהם. אף אחד מכם לא בא ועלה וסתר את הנתונים שהביא ראש שירות הביטחון הכללי. השתמשתם בססמאות, השתמשתם בכל מיני דברים, אבל לא סתרתם את הבסיס לחוק הזה.

ראשית, אני קורא לממשלה באמת ללכת בדרך הזאת שאמרתי קודם, בהיעדרה של שרת המשפטים. אני יודע ששרת המשפטים שותפה לתפיסה הזאת, ללכת לכיוון הסדרת כל נושא חוקי ההגירה, כאשר העיקרון של מדינת ישראל כמדינה יהודית הוא לא בגדר השיקולים אלא הוא השיקול המרכזי שביסוד המדיניות.

עד אז, כאשר אנחנו גם עומדים מצד אחד במבחן משפטי ומצד שני במבחן ביטחוני יומיומי, יש לאשר את החוק הזה שהביאה לנו הממשלה, ואני חושב שאנחנו עושים דבר נכון כאשר אנחנו עושים את זה. תודה רבה.

היו"ר ראובן ריבלין:

תודה רבה לחבר הכנסת גדעון סער. רבותי חברי הכנסת, תם הדיון הממצה בנושא ההסתייגויות בהשתתפות כל אותם חברי כנסת אשר הגישו הסתייגות וביקשו להשתתף בדיון. לא נחסך דבר מאיש.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה על ההסתייגויות. יש כאן הסתייגות לשם דיבור ויש הסתייגויות שהן מהותיות. לשם החוק, אני מבין שאתם חוזרים בכם - - -

רשף חן (שינוי):

מבטל את כל ההסתייגויות.

היו"ר ראובן ריבלין:

חבר הכנסת ברכה, אדוני מבקש לשם החוק הסתייגות?

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

לא.

היו"ר ראובן ריבלין:

ובכן, יש לנו ההסתייגות של חד"ש-תע"ל, לכן אני מצביע, הסתייגות לשם החוק, רבותי חברי הכנסת. לא יהיו אחר כך תיקונים ושיפורים. יש פה בהחלט הסתייגויות רציניות ביותר, שוודאי ההצבעה של כל חבר כנסת תשתנה בהתאם להסתייגות.

רבתי, אני מצביע על ההסתייגות לשם החוק של חד"ש-תע"ל. נא להצביע.

הצבעה מס' 22

בעד ההסתייגות – 13

נגד – 55

נמנעים - 1

ההסתייגות של חברי הכנסת מוחמד ברכה, עסאם מח'ול ואחמד טיבי לשם החוק לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

13 בעד, 55 נגד, נמנע אחד. אני קובע שההסתייגות לא נתקבלה.

רבתי, חברי הכנסת עזמי בשארה, זחאלקה, אתם רוצים גם לשם החוק?

ג'מאל זחאלקה (בל"ד):

כן.

היו"ר ראובן ריבלין:

בהחלט. ההצבעה לעניין בל"ד, מי בעד הסתייגות בל"ד לשם החוק? מי נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 23

בעד ההסתייגות – 12

נגד - 56

נמנעים – אין

ההסתייגות של חברי הכנסת עזמי בשארה, ג'מאל זחאלקה וואסל טאהא לשם החוק לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

12 בעד, 56 נגד, אין נמנעים, ההסתייגות לא נתקבלה.

תמו ההסתייגויות לשם החוק ולכן אני מצביע על שם החוק. מי בעד שם החוק כהצעת
הוועדה, נא להצביע.

הצבעה מס' 24

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 57

נגד – 13

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

57 בעד, 13 נגד, אין נמנעים. אני קובע ששם החוק אושר על-פי הצעת הוועדה.

רבתי חברי הכנסת, לסעיף 1 שינוי חזרה בה מההסתייגות. קבוצת חד"ש ומרצ, וואסל
טאהא, האם להצביע על ההסתייגות?

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

היו"ר ראובן ריבלין:

כתבתי קבוצת מרצ כי ברונפמן הוא בקבוצת מרצ. אני עם תיקון התיקונים, כולל טלב
אלסאנע ובן-זוג והורה. רבתי, להצביע. לסעיף 1 הסתייגות חד"ש, מרצ ואסל טאהא - מי בעד, מי
נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 25

בעד ההסתייגות – 12

נגד – 56

נמנעים – אין

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל וחברי הכנסת רומן ברונפמן וואסל טאהא לסעיף 1 לא
נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

12 בעד, 56 נגד, אין נמנעים. אני קובע שהסתייגות הקבוצות לסעיף 1 לא נתקבלה.

רבתי, אני מצביע על סעיף 1 לפי הצעת הוועדה. מי בעד סעיף 1 לפי הצעת הוועדה.

הצבעה מס' 26

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 59

נגד – 12

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

59 בעד, 12 נגד, אין נמנעים. אני קובע שסעיף 1 אושר כהצעת הוועדה.

רבתי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 2. קבוצת שינוי – יורד. חברי הכנסת, שימו לב להסתייגות חברי חד"ש-תע"ל - לסעיף 2.

מוחמד ברכה (חד"ש-תע"ל):

אנחנו מבקשים להצביע על כל ההסתייגויות שלנו.

היו"ר ראובן ריבלין:

ברור לי. אני רוצה להסביר מה ההצעה, כי יש לי השקפת עולם לגבי ההצעה שלכם בעניין זה ואני רוצה להביע אותה. נא להצביע מי בעד, מי נגד, מי נמנע.

הצבעה מס' 27

בעד ההסתייגות – 13

נגד – 61

נמנעים – אין

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

13 בעד, 61 נגד, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגות לא נתקבלה.

רבתי חברי הכנסת, לפסקה (1) - חברי הכנסת אהוד יתום, ניסן סלומינסקי - מורידים.

סיעת חד"ש מבקשת להצביע על ההסתייגות שלה גם בעמוד 2. קבוצת חד"ש הציעה במקום "35" יבוא "18" וגם לחלופין. על שניהם אנחנו מצביעים. נא להצביע מי בעד, מי נגד, מי נמנע?

הצבעה מס' 28

בעד ההסתייגות – 14

נגד – 58

נמנעים – אין

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3(1) המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

14 בעד, 58 נגד, אין נמנעים. אני קובע שההצעה לא נתקבלה.

אנחנו מצביעים על הצעת חד"ש-תע"ל לחלופין. מי בעד, מי נגד, נא להצביע.

הצבעה מס' 29

בעד ההסתייגות – 12

נגד – 59

נמנעים – אין

ההסתייגות לחלופין של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3(1) המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

12 בעד, 59 נגד, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגות של חד"ש-תע"ל לא נתקבלה.

לפסקה (2), אהוד יתום וסלומינסקי יורדים. קבוצת חד"ש מבקשת להצביע על פסקה (2) - אחרי "מבן" יבוא "או מבת". נא להצביע - מי בעד ההסתייגות, מי נגד?

הצבעה מס' 30

בעד ההסתייגות – 12

נגד – 61

נמנעים – אין

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3(2) המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

12 בעד, 61 נגד. אני קובע שההסתייגות לא נתקבלה.

רבתי חברי הכנסת, עכשיו יש לנו קבוצת בל"ד וחד"ש. במקום "25" יבוא "18". נא להצביע מי בעד, מי נגד, מי נמנע?

הצבעה מס' 31

בעד ההסתייגות – 13

נגד – 60

נמנעים – אין

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל וסיעת בל"ד לסעיף 2 (סעיף 3(2) המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

13 בעד, 60 נגד, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגות לא נתקבלה.

חמי דורון (שינוי):

היו"ר ראובן ריבלין:

הבנתי. מישהו בלי משים לחץ. אף שסומן. אם חבר הכנסת כהן היה מאפשר לי להכניס את ה"ביומטרי", לא היה קורה שום דבר. בכל העולם ובבתי-מלון משתמשים בזיהוי ביומטרי.

רבתי חברי הכנסת, לחלופין "שגילה מעל 25". מי בעד ההסתייגות מי נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 32

בעד ההסתייגות – 9

נגד – 64

נמנעים – אין

ההסתייגות לחלופין של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל וסיעת בל"ד לסעיף 2 (סעיף 3(2) המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

בעד - 9, 64 נגד, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגות לא התקבלה.

רבתי חברי הכנסת, סעיף 2 כהצעת הוועדה - מי בעד, מי נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 33

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 57

נגד – 11

נמנעים – אין

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

רבתי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף 3א המוצע. הסתייגות בל"ד וקבוצת חד"ש. מי בעד ההסתייגות ירים את ידו. תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת בל"ד וסיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3א המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לפסקה (1) קבוצת חד"ש-תע"ל מציעה. מי בעד ההצעה ירים את ידו – תודה. מי נגד – הרוב.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3א המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני חוזר, סעיף 2 הוצבע כהצעת הוועדה.

רבתי, אני מפסיק את ההצבעה לעניין ההסתייגויות, להסיר כל ספק מלב. מי בעד סעיף 2 כהצעת הוועדה ירים את ידו.

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

עכשיו יש לכם גם הצבעה אלקטרונית וגם הצבעה ידנית. אני קובע שההצעה נתקבלה כהצעת הוועדה.

רבתי חברי הכנסת, יתום וסלומינסקי הסירו.

קבוצת מרצ, עמרם מצנע, ואסל טאהא וחד"ש-תע"ל - - -

זבולון אורלב (מפד"ל):

בעמוד 2 לא הכרזת מה התוצאות.

היו"ר ראובן ריבלין:

לפסקה (1) הסתייגות חד"ש-תע"ל לא נתקבלה. איזה תוצאות?

חברי הכנסת יתום וסלומינסקי חזרו בהם. קבוצת מרצ, עמרם מצנע, מי בעד ההסתייגות לסעיף 3א.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ, חברי הכנסת עמרם מצנע ורומן ברונפמן וקבוצת סיעת חד"ש תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3א המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני קובע שההסתייגות לא נתקבלה. גדעון סער מסיר את הסתייגותו? מסיר, תודה.

כל הסעיפים של 3 - 3א, 3ב, 3ג - שייכים לסעיף 2. גם על זה נצביע, בסדר.

עכשיו אנחנו עוברים לסעיף 3ג המוצע, להסתייגות. חבר הכנסת דוד אזולאי? - מסיר. קבוצת שינוי הסירה את כל הסתייגותיה. קבוצת חד"ש-תע"ל.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3ג המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

ההסתייגות של קבוצת חד"ש-תע"ל לא נתקבלה.

חבר הכנסת יתום - מסיר הסתייגותו? מסיר. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה רוצה להצביע? זו הרי היתה הסתייגות דיבור. להצביע. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אלסאנע שלא מעלה ולא מורידה, ומי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת טלב אלסאנע לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

ההסתייגות של חבר הכנסת טלב אלסאנע לא נתקבלה.

וגם הנושא לחלופין של טלב אלסאנע - מי בעד?

הצבעה

ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת טלב אלסאנע לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

שם הוא החליף את המלים והוא ביקש שנצביע. בהחלט מהותי. הדבר היחיד שמהותי הוא שאתה הצעת את זה. ההסתייגות לא התקבלה.

לסעיף 3ד - קבוצת בל"ד וקבוצת חד"ש-תע"ל מציעות - הסעיף יימחק. מי בעד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת בל"ד וסיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3ד המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לחלופין: במקום "או בן משפחתו עלולים" יבוא "עלול". מי בעד ההסתייגות?

הצבעה

ההסתייגות לחלופין של קבוצת בל"ד וקבוצת חד"ש-תע"ל לסעיף 2 (סעיף 3ד המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני קובע שההסתייגות לא נתקבלה.

רבתי חברי הכנסת, יש הצעה של חבר הכנסת מצנע, של אבשלום וילן - - -

קריאה:

אלקטרונית.

היו"ר ראובן ריבלין:

הסתייגות מצנע- נא להצביע, ההצבעה היא אלקטרונית.

הצבעה מס' 34

בעד ההסתייגות - 23

נגד-48

נמנעים - אין

ההסתייגות של חברי הכנסת אבשלום וילן ועמרם מצנע לסעיף 2 (סעיף 3ד המוצע) לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

23 בעד, 48 נגד, אין נמנעים. אני קובע שההסתייגות של חברי הכנסת מצנע ווילן לסעיף 2 לא נתקבלה.

עכשיו אנחנו מצביעים על כל סעיף 2 כהצעת הוועדה מי בעד, ירים את ידו? מי נגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

רבותי, אני קובע שסעיף 2 כהצעת הוועדה, נתקבל. זה לשנות את סעיף 3.

רבותי, אנחנו עוברים לסעיף 3 – קבוצת חד"ש-תע"ל –

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש-תע"ל לסעיף 3 לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני קובע שההסתייגות לסעיף 3 לא נתקבלה.

אני מצביע על סעיף 3 כהצעת הוועדה. מי בעד? ירים את ידו.

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני קובע שסעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 4 - מי בעד הסתייגות חבר הכנסת וילן? מי נגד? תודה, נא להוריד.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת אבשלום וילן לסעיף 4 לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני קובע שההסתייגות של חבר הכנסת וילן לסעיף 4 לא נתקבלה.

חבר הכנסת יתום מסיר את הסתייגותו.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת בל"ד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת בל"ד לסעיף 4 לא נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני קובע שההסתייגות של קבוצת בל"ד לא נתקבלה.

רבתי חברי הכנסת - אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 4 בקריאה שנייה, כנוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

אני קובע שסעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לקריאה שלישית.

הצבעה מס' 35

בעד החוק - 59

נגד - 12

נמנעים - אין

חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (תיקון), התשס"ה-2005, נתקבל.

היו"ר ראובן ריבלין:

59 בעד, 12 נגד, אין נמנעים, אני קובע שחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) (תיקון), התשס"ה-2005, עבר בקריאה שלישית ומצורף לספר החוקים, בתוקף עד 31 במרס 2006.

עסאם מח'ול (חד"ש-תע"ל):

בושה וחרפה.

קריאה:

מברוכ.

היו"ר ראובן ריבלין:

זה עניין אחר. כל מי שיש לו הערות לגבי עניין זה - התקשורת בחוץ, מחכה לשמוע הערות. בבקשה.